

~~100~~

A ac

C. C. III

Sanctus

Libb. gramat. & Cantuaria
in Nitavo

N. 58.

117 a 58

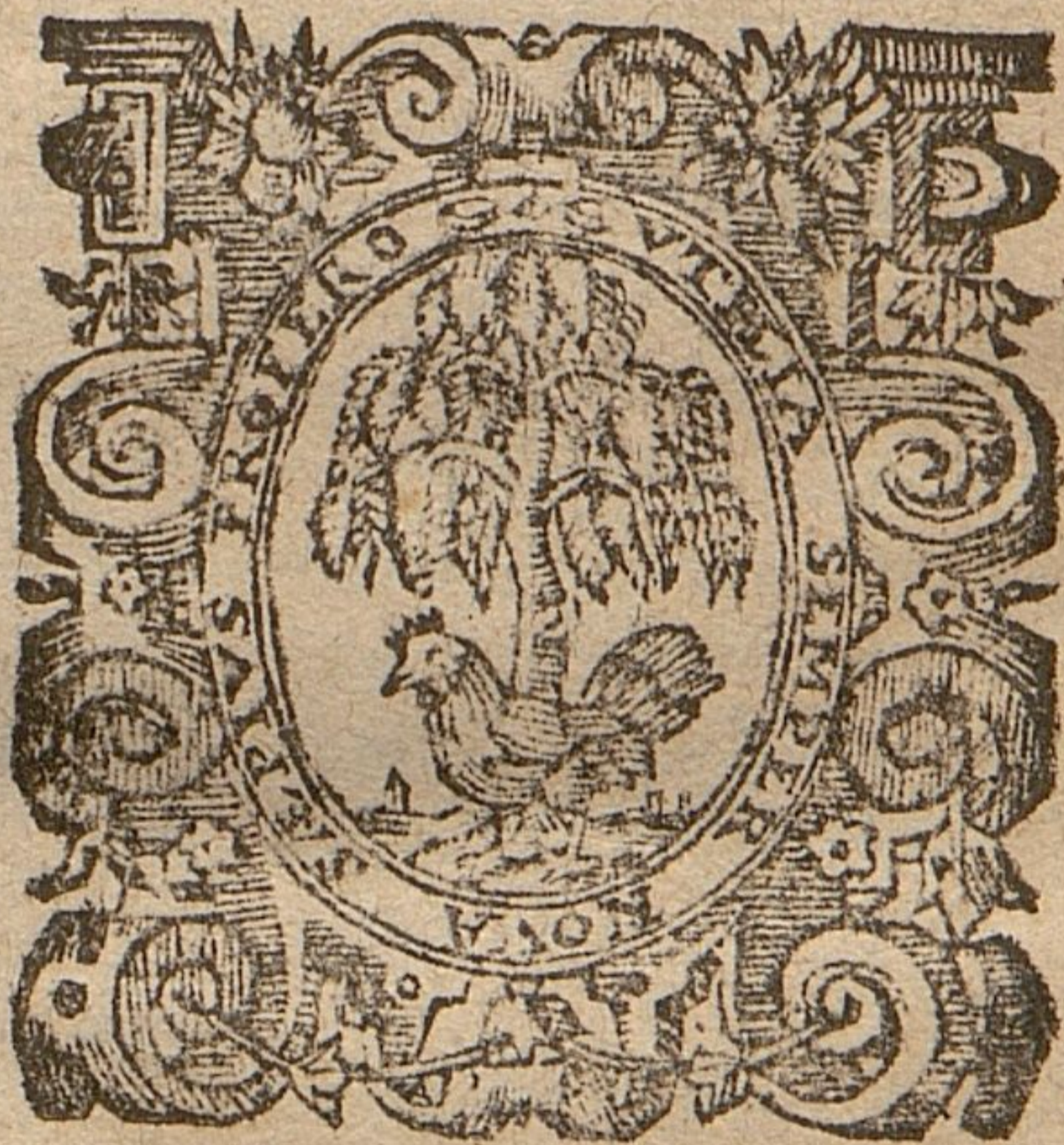
EMANUELIS
ALVARI,

E SOCIETATE JESU,
DE CONSTRUCTIONE
GRAMMATICA,
LIBER SECUNDUS.

Sive

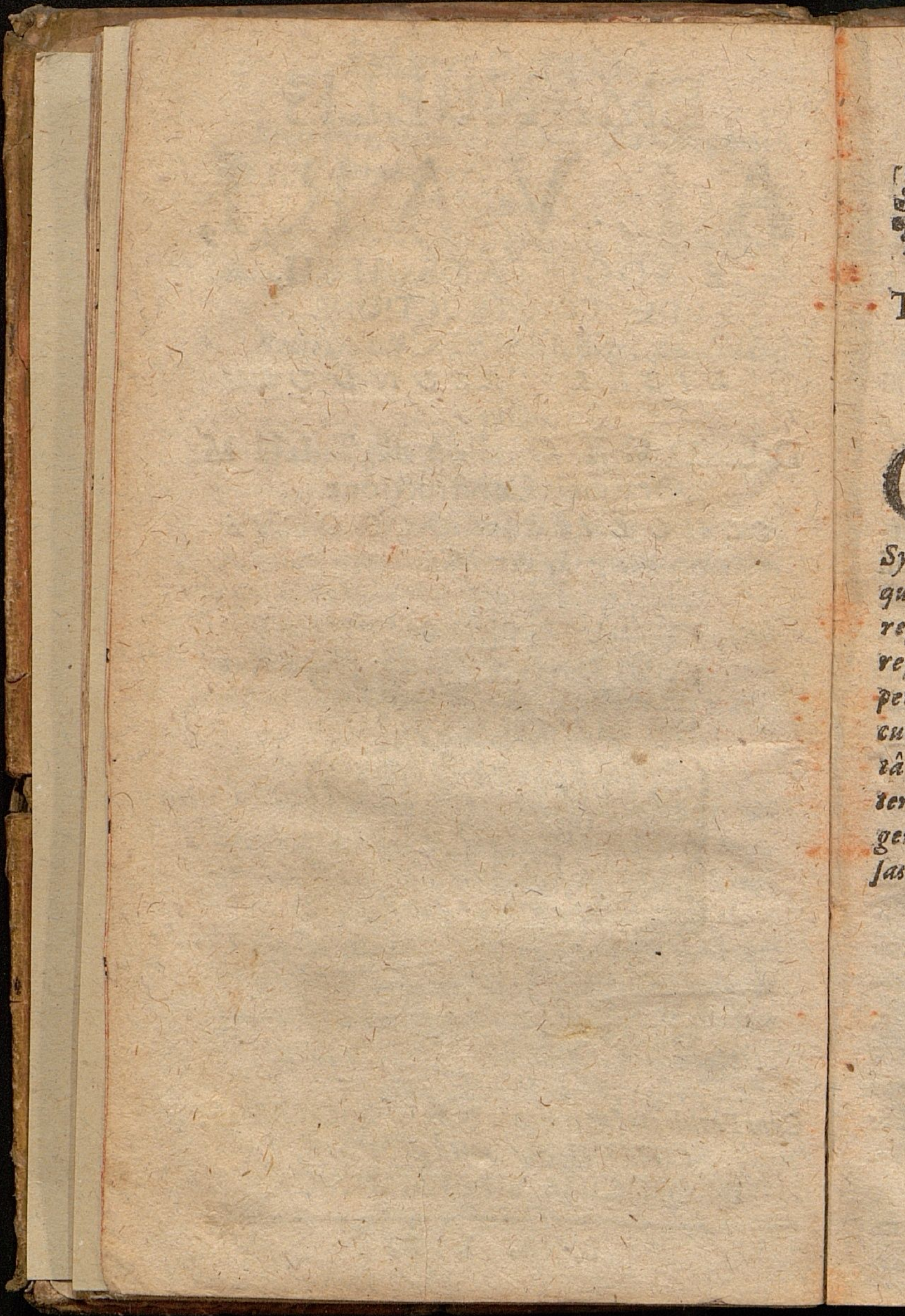
DE OCTO PARTIUM
Orationis Constructione.

SCHOLIIS AUCTORIS
Prætermisiss.

Cum Facultate Superiorum & Priv. Sac. Cas. Majest.
COLONIÆ AGRIPPINÆ,
IN OFFICINA BIRCKMANNICÆ;

B, A, I, R.

T
Sy
qu
re
re
per
cu
rã
ter
ger
Jas

T Y P O G R A P H U S
P R O F E S S O R I
S Y N T A X E O S.

Quod vides in hac Syntaxi characterum di-
versitate secerni Appendices, ejus rei hac est
ratio. Tres sunt classes, quibus puerilis aetas
Syntaxeos praecepta paulatim imbibit. In Tertia,
qua Infima, pueri [perceptis prius quatuordecim
regulis quae rudimentis adhaerent] generales omnes
regulas Syntaxeos sine figurata constructione & ap-
pendicibus addiscunt. In Secunda regulas omnes
cum Appendicibus primi & secundi generis excep-
ta constructione figurata. Primi relinquuntur pra-
ter constructionem figuratam, Appendices tertii
generis, quas caractere minore diverso vides excu-
sas. Hac difficiliorum à facilioribus secretionem, rudia
puerorum ingenia mirum temporis &
laboris faciunt compendium.

Vale & fave.

DE OCTO PARTIUM
ORATIONIS CON-
STRUCTIONE.

LIBER SECUNDUS.

QUID SIT SYNTAXIS, ET IN
quot partes distribuatur.

Syntaxis Græcè, Latinè constructio, est recta
partium orationis inter se compositio. Por-
rò recta compositio ea censenda est, qua usi
sunt Auctores, qui purè ac emendatè scripserunt.
Hæc du lex est, altera Transitiua, cum Partes ni-
mirum orationis in casum dissimilem præcedenti
transeunt. Cicero ad Atticum : *Pompejus amab-
us, charosque habet.* Altera Intransitiua, cum ora-
tionis partes aut nullū post se casum habent : Idem
ad Q. Fr. *Valent pueri. studiosè discunt, diligenter
docentur* : aut certè non d. versum ab eo qui ante-
cessit. Idem : *Pax est tranquilla libertas.* Ultraque
in Justam, & Figuratam dividitur : Illa omnibus
suis numeris perfecta, atque expleta est : idem Len-
tulo : *Ego omni officio, ac potius pietate erga te cetero-
ris satisfacio omnibus mihi ipsi nunquam satisfacio.*
In hac, ut plena sit, nonnihil desideratur : idem
ad Att. *Ego, si Tiro ad me, cogito in Tusculanum*
que omnibus suis numeris absoluta erit, si duo
verba addas hoc modo : *Ego si Tiro ad me vene-
rit, cogito in Tusculanum proficisci.* Aut mutatur
aliquid, ut iusta efficiatur. Idem ad eundem.
Quam

LIBER II.

Quàm turpis est assentatio quum vivere ipsum tur-
pe sit nobis. Si, *Vita ipsa*, d. x. fieri, justa erat. De Figu-
rata copiosius postremo loco dicendum est. Nunc
à Justa, eaque Intransitiva quod facilior, expedi-
tiorque sit, initium faciemus.

DE CONSTRUCTIONE

Intransitiva.

VERBUM personale finiti modi antecedit Nomi-
nativus aperte, vel occultè ejusdem numeri &
personæ.

Cic. *Si vales bene est, ego quidem valeo.* Ter. in
Eunuch. *Quis hinc loquitur? Idem ibidem. Quid
stamus, cur non imus hinc?*

A P P E N D I C E S

Primi generis.

I.

Voces copulatae sæpe verbum plurale deside-
rant.

Cic. ad Att. *Hic nobiscum sunt Nicias, & Valerius.*

Interdum singulari contentæ sunt.

Idem de Senect. *Mens, & ratio, & consilium in seni-
bus est.*

Nonnunquam omittitur conjunctio.

Idem ad Q. Fr. *Frons, oculi, vultus per sæpe men-
tiuntur, oratio verò sapissimè.*

II.

Verbum plurale nobiliorem personam sequi-
tur. Prima nobilior est, quàm secunda, & tertia:
secunda tertiæ anteponitur.

A 3

Cic.

GRAMMAT. INSTIT.

Cic. ad Terent. *Si tu, & Tullia tuæ nostræ valetis; ego, & suavissimus Cicero valemus.*

A P P E N D I C E S

Secundi generis.

I.

Prima, & secunda persona ferè non explicantur, nisi cum diversa studia significamus.

Author. ad Heren. *Ego capitis mei periculo patriam liberavi, vos liberi sine periculo esse non curatis?*

Aut cum plus significamus, quàm dicimus.

Idem. *Tu istud ausus diceres? Cic. in Verrem. Tu innocentior, quàm Metellus? Tu, plus significat, quàm verbum ipsum per se declarat.*

II.

Verbum infinitum interdum partes nominativi agit.

Cic. in Oratore. *Oportere perfectionem declarat officii.*

Terent. in Heauton. *Non est mentiri meum.*

Item verbum cum suo casu.

Cic. in Marium. *Vacare culpa magnum est solatium.* Brutus ad Atticum, *Dolet mihi, quòd tu non stomacharis.*

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Verba *apparet, fallit, fugit, pratorit, latet*, interdum loco nominativi membrum orationis habent.

Cic. ad Att. *Apparebat illas literas non illius esse.*

Idem. *De Dionysio fugit me ad te antea scribere.*

II.

LIBER II.

II.

Idem accidit nennunquam verbis passivis.

Cic. Tarquinium dixisse fertur cum exul esset, se intellexisse, quos fidos amicos habuisset, quosque infidos.

Plin. Qualem fuisse traditur Q. Sertorii cervam.

Idem verbo videtur usu venit: Modò aperte.

C. c. Non mihi videtur ad beatè vivendum satis posse virtutem.

Modò obscure.

Cic. ad Att. Quod Lentulum invisis, valde gratum, pueros attribue ei quot, & quos videbitur.

III.

Poëtæ verbo plurali interdum utuntur, intercedente propositione Cum.

Virg. Remo cum fratre Quirinus

Iura dabunt

Oratores singulari.

Cic. ad Att. Tu ipse cum Sexto, scire velim quid cogites.

IV.

Poëtæ etiam intercedente præpositione, Cum, verbum multitudinis præstantiori personæ reddunt.

Virg. ... divellimur inde

Iphitus, & Pelias mecum.

Oratores verò verbum nominativo reddunt, nullâ habitâ ratione ablativi.

Cic. Atque utinam jam antè vidisses, nec totum animum tuum mærori mecum dedisses.

Quod idem & Poëtæ faciunt

Horat. Tu quid ego, & populus mecum desideret, audi.

Utuntur interdum Oratores numero singulari pro plurali, sed rarius.

Cic. Vos, vos inquam ipsi, & Senatus frequens restitit.

Idem Cum universi vos, populusque frequens adventu meo gratulatus est.

VERBUM INFINITUM.

Verbum personale infiniti modi postulat ante se accusandi casum.

GRAMMAT. INSTIT.

Cic. ad Att. Hunc quidem nimbum citò transisse
dator. Terent. Adelph. Salvum te advenire gaudere
misi.

DE ADJECTIVIS
& Substantivis.

Nomina Adjectiva, Pronomina & Participia
cohaerent cum suis Substantivis, genere, numero,
& casu.

Cic. in Verr. Erat hyems summa, tempestas perfri-
gida, imber maximus. Terent. in Eunuch. Ille
bonus vir nequam apparet. Curtius. Parva saepe
scintilla contempta, magnum excitavit incendium.

A P P E N D I C E S

Primi generis.

I.

Substantiva conjuncta ferè adjectivum multi-
tudinis requirunt.

Liv. Hippocrates, & Epicles nati Carthagine, sed
ortundi ab Syracusis.

Quod si adjectivum singularis sit numeri, cum
viciniore Substantivo genere, numero, & casu
consentiet. Q. Cic. de petit. consulat. Multorum
arrogantia, multorum contumacia, multorum su-
perbia, multorum odia, ac molestia perferenda est.
Terent. in Eunuch. Viden', oinum, & cibus quid fa-
ciat alienus?

Adjectivum plurale praestantius genus sibi ven-
diat. Virile praestantius est muliebri, & neutro,
Ter.

LIBER II.

Ter. in And. *Domus, uxor, liberi inventi in viro patre.* Liv. *Decem ingenti, decem virgines, patrimi omnes, matrimique adhibiti.* Idem. *Consilia, populi, exercitus vocati.* Virg. *Cælosque reportant Alconem puerum, foedatque ora Galei.*

Neutrum muliebri præfertur, præcipuè cum de rebus inanimatis sermo est.

Salust. *His genus, atas, eloquentia propè paria fuere.* Idem. *Divina, decus, gloria in oculis sita sunt.*

II.

Cum Substantivis rerum inanimatarum plerumque jungitur neutrum multitudinis.

Livius. *Ira, & avaritia imperio potentiora erant.* Idem. *Fermis portam, murumque de calo tacta nuntiatum est.* Idem. *Jam Indi, Latinaque, instaurata erant.*

A P P E N D I C E S

Tertii generis,

I.

Participia *factus, creditus, dictus, dicendus, visus, appellatus*, & cætera ejusdem generis, si inter duo substantiva ponantur, non continuo cum præcedente consentient. Quis enim audeat sic loqui? *Reip. postis à Cicerone appellata est Antonius.*

Nec itidem si post utrumque collocentur, cum alterutro consentire poterunt. Habenda est enim ratio, non collocationis verborum, sed ipsarum rerum. Itaque cohæret adjectivum cum eo nomine, quod est præcipuum, sive basis & fundamentum orationis. Plin. *Puteoli Colonia Dicaarchia dicti.* Ibidem. *Oppidum Pastum Græcis Posidonia appellatum.*

GRAMMAT. INSTIT.

Figurata constructio est, cum probati Auctores aliter locuti sunt.

Cic. *Non omnis error stultitia dicenda est.* Terent. *Nunquam aequè, ac modò paupertas mihi onus visum est, & miseram, & grave.*

III.

Poëtæ Substantivis præpositione, *Cum*, copulatis plurale adjungunt.

Ovid. *Sors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone faciat.*

IV.

Adjectivum femininum interdum respondet viciniore Substantivo pluralis numeri.

Liv. *Hoc S. C. literaque à Sp. Posthumio Pratore in Hetruriam missæ sunt.*

Si de rebus animatis agitur, tutius fuerit circuitione uti, hoc modo.

Lucretia castissima fuit, qua virtute etiam ejus mancipium floruit: potius quàm, Lucretia & ejus mancipium sunt casta.

RELATIVA.

Relativum, *Qui, qua, quod*, concordat cum antecedente, in genere, & numero.

Cic. ad Tit. *Nemo nos amat, qui te non diligit.*

Idem ad Terent. *Accepi ab Aristocriso tres epistolas, quas lacrymis propè delevi.* Idem ad Att. *O te ferreum, qui illius periculis non moveris.*

Item pronomina: *Hic, iste, ille, ipse, is, & idem*, cum sunt relativa.

Idem ad Att. *Eunti mihi Antium, venit obviam tuus puer, is mihi literas abs te, & commentarium consilatus meo Gracè scriptum reddidit.*

AP

L I B E R II.

A P P E N D I X

Primi generis.

I.

Relativum *Qui, Quæ, Quod*, cum antecedenti præponitur, cum eodem genere, numero, & casu, perquam venustè cohæret.

Cic. pro Syl. *Quæ prima innocentis mihi defensio est oblata, suscepi.* Idem ad Att. *Quos cum Matio pueros & Trebatio miseram, epistolam mihi attulerunt,* Idem in 1. Tusculan. *Quam quisque artem norit, in hac se exerceat.* Idem ad Att. *Quibus de rebus ad me scripsisti, quoniam ipse venio, coram videbimus*

Quod si inter duo Substantiva ponatur, cum alterutro consentire poterit, etiam si alterum proprium sit.

Sall. *Est locus in carcere, quod Tullianum appellatur.* Curtius, *Darius ad eum locum, quem Amantycas Pylas vocant, pervenit.*

II.

Quantus, Qualis, & cætera in genus nomina, cum relativa fiunt, non cum antecedente, sed cum consequente Substantivo, genere numero, & casu consentiunt.

Cic. ad Gall. *Dixi de te, quæ potui, tanta contentione, quantum forum est.* Idem in Bruto. *Utinam in Tiberio Graccho, Cajoque Carbone talis mens ad rempublicam bene gerendam fuisset, quale ingenium ad bene dicendum fuit.*

AP

GRAMMAT. INSTIT.

A P P E N D I C E S

Secundi generis.

Nominativus, & verbum: Adjectivum, & substantivum: Relativum, & antecedens, interdum, maxime apud Historicos & Poetas sensu, & significatione consentiunt, quamvis voce discrepent. Virg. *Pars in frustra secant, verubusque tremencia figunt.* Liv. *Pars in juveniles lusus verbi pars valescentes sub umbra, quidam somno etiam strati.*

Ter. in And. *Ubi illic est scelus, qui me perdidit?*
II.

Orationis membrum interdum vice Antecedentis ponitur, idque in neutro genere.

Cic. ad Att. *Pompejus, quod mihi summo dolori est, ipse se afflixit.* Idem. *Unum obicitur, natum esse Gadibus, quod nemo negat.*

A P P E N D I X

Tertii generis.

I.

Si plura antecedant substantiva conjunctionibus ligata, idem observandum est in relativis, quod paulo ante de adjectivis dictum est.

Cic. *Propter summam & doctoris auctoritatem, & urbis, quorum alter te scientia augere potest, altera exemplis.*

Interdum redditur relativum viciniore substantivo. Cic. *Mihi non venerat in mentem furorem, & insaniam optare vobis, in quam incidistis.*

Cæsar masculino & foemino rerum animatarum relativum neutrum reddidit.

Leporem, & gallinam, & anserem gustare fas non putant, hæc tamen alunt animi, voluptatisque causâ.

SUB-

LIBER II.

SUBSTANTIVA

continuata.

Substantiva continuata, quæ ad eandem rem spectant casu concordant, quamvis genere, & numero aliquando dissentiant.

Marcus Tullius Cicero, Publio Lentulo Proconsuli salutem plurimam dicit Cæsar, Gallos ab Aquitanis Garumna flumen dividit. Plin. ad Caninium. Quid agis Comum tuæ, meæque deliciae?

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Interdum alterum substantivum genitivi est casus. Cic. ad Att. Cassius in oppido Antiochiæ cum omni exercitu est. Virg. Celsam Bathroti ascendimus urbem.

II.

Substantiva diversi generis, aut numeri, verbum adjectivum & relativum sic reddunt.

I. Si alterum proprium sit hominis, cum eo verbum exterâque consentiunt.

Cic. Deliciae tuae noster Æsopus ejusmodi fuit, ut ei desinere per omnes liceret.

II. Si verò de aliis rebus agatur, sæpissimè verbum adjectivum, relativamque magis communi respondet. Liv. De solis urbe, quæ in Cilicia est, egerunt. Soli, Solorum, est urbs.

Plin. Tungri civitas Gallia fontem habet insignem.

Justianus tamen ad proprium respexit.

Ad cuius, inquit, emolumentum egregiè pertinere ratus, si sibi Byzantium nobilem & maritimam urbem receptaculum terra marique suis copiis futuram in potestatem redegerisset.

UTRIMQUE

GRAMMAT. INSTIT.
UTRIMQUE NOMINANDI
Casus.

Omne verbum personale finiti modi utrinque nominativum habere potest, cum utrumque nomen ad eandem rem pertinet, cuiusmodi maxime est verbum, Substantivum, Vocativum, & alia quam plurima.

Terent. in Phor. Senebrus ipsa est morbus, Cic. de Offic. De amicitia alio libro dictum est, qui inscribitur Lælius. Sallust. Virtus clara, aeternaque habetur. Cic. ad Att. Ego vivo miserimus. Idem in M. Antonium Defendi rempublicam adolescens, non deseram senex.

A P P E N D I X

Tertii generis.

Verbum Substantivum, & Vocativum; cum inter duos nominandi casus diversi numeri ponitur, consentit cum eo substantivo quod (ut ita dicam) est verbi basis & fundamentum.

Ut in hac oratione, *Adolescentes modesti sunt ornamentum juventutis.*

Verbi basis & fundamentum est. *Adolescens modesti quocunque modo veritas hæc verba.*

Plin. *Nota argenti fuere bigæ & quadrigæ.*

Ovid. *Domus antra fuerunt.*

Si aliter loquamur, figurata erit constructio.

NOMINATIVUS POST VERBUM INFINITUM.

Verbum personale infiniti modi post se Nominativum petit, cum res ad nominativum precedentis verbi pertinet.

Cic.

LIBER II.

Cic. de nat. Deor. *Nolo esse longior. Idem pro Marcell. Malim videri nimis timidus quam parum prudens. Terent. in Adelph. Pater esse disce ab aliis, qui verè sciunt. Ibidem Meditor esse affabilis.*

A P P E N D I C E S

Primi generis.

I.

Si verba, *Puto, Ajo, Refero,* & alla ejusdem significationis, infinitum præcedant, durior efficitur oratio.

Lucan. *Utq; fidem vidit sceleris, utrumq; putavit
Jam bonus esse socer, lachrymas non sponte cadentes
Effudit, gemitusque expressit pectore lato.*

Orator dixisset. *Se bonum esse socerum.*

II.

At si accusativus antecessit, & sequatur necesse est.

Cic. in Catil. *Cupio P. C. me esse clementem: cupio in tantis Reip. periculis non dissolutum videri.*

Idem in Bruto: *Ego me Phidiam esse malle, quam vel optimum fabrum lignarium.*

A P P E N D I X.

Secundi generis.

Infinitum *Esse*, accedente verbo *Licet*, dandi, vel accusandi casum post se postulat.

Cic. l. Tusc. *Licuit esse otioso Themistocli, licuit Epaminondæ. Id. ad Att. Mihi negligenti esse non licet. Id. pro Flac. Cur his per te frui libertate, cur denique esse liberos non liceat? Idem pro Cornelio Balbo.*

GRAMMAT. INSTIT.

Balb. *Quod si civi Romano licet esse Gaditanum si-
ve exilio, sive rejectione hujus civitatis, &c.*

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Nonnunquam subauditur præcedens accusativus, aut
dativus.

Curt. *Octoginta talenta constituit daturum Alexan-
der, pro, se daturum.*

Cic. *Liceat esse miseros. Pro nos miseros.*

II.

Infinitum, *Esse*, cum cæteris verbis, quæ dativo gau-
dent, ferè accusativum habet.

Terent. *Expedi bonas esse nobis.*

Quintilianus tamen dativo usus est.

*Oderit reum, verba aucupantem. & anxium de fama in-
genti, & cui esse diserto vacet.*

Cum infinito, *Esse*, accedit verbum *Dandi*, planè vide-
bitur poëtica locutio.

Horat. *Mediocribus esse Poëtis.*

Non homines, non dii, non concessere columna.

INTERROGATIONIS

atque Responsionis consensus.

Interrogatio, & Responsio casu consentiunt.
Cui præceptor dedit operam? Platoni. Cujus est hæc
oratio? Ciceronis. Quem existimas fuisse principem
Oratorum? Demosthenem. Quo morbo fuisti impe-
ditus? assidua febricula.

DE

 DE CONSTRUCTIONE
 TRANSITIVA
 Nominis.

GENITIVUS POST NOMEN

Substantivum.

Quotiescunque duo nomina Substantiva rerum diversarum in oratione continuantur, alterum erit genitivi casus.

Cic. in Pisonem. *Supplicium est poena peccati.*

Idem ad Caelium. *Mirum me desiderium tenet urbis.* Idem de amicitia. *Maximum ornamentum amicitiae tollit, qui ex ea tollit verecundiam.*

APPENDICES

Primi generis.

Adjectiva cum substantivè ponantur, more Substantivorum construuntur.

Cic. de Sen. *Tantum cibi & potionis adhibendum, ut reficiantur vires, non opprimantur.* Idem in Verr. *Sicilia tota, se una voce loqueretur, hoc diceret: Quod auri, quod argenti, quod ornamentorum in meis urbibus, sedibus, delubris fuit, id mihi tu C. Verres eripuisti, atque abstulisti.* Pompeius ad Marcell. & Lentulum. *Vos hortor, ut quodcumque militum contrahere poteritis, contrahatis.*

Abdita rerum strata viarum, occulta saltuum, &c. Id genus alia, ferè apud Poëtas, & Historicos reperiuntur.

B

Tacti

GRAMMAT. INSTIT.

Tactus. *Per angusta, & lubrica viarum flexerant.*

GENITIVUS, VEL ABLATIVUS
post Nomen substantivum.

Substantiva, cum ad laudem, vel vituperationem referuntur, genitivo, vel ablativo gaudent. Cic. ad Marcellum: *Neque te monere audeo, praestanti prudentia virum: neque confirmare maximi animi hominem virumque fortissimum.* Plin. *Choromandarum gentem, vocat Tauron silvestrem, sine voce, stridoris horrendi, hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis.*

GENITIVUS POST NOMEN
Adjectivum.

Adjectiva, quae scientiam, communionem, copiam, & his contraria significant, cum genitivo junguntur, ut *Petitus, Ignarus, Particeps, Expers, Plenus, Inanis.*

Cic. in Bruto. *Fabius pictor, & juris, & literarum, & antiquitatis bene peritus fuit.* Idem. *Antonius omnis eruditionis expers, atque ignarus fuit.* Idem ad Papyrum: *Stultorum plena sunt omnia.* Ex eodem r. de Orat. *Omnia plena consiliorum, inania verborum videmus.*

Item quaedam in *Ax, Ius, Idus, & Osus.*
Philosophus tenax recti, nullius culpae conscius, avidus virtutis, studiosus literarum.

Qui

LIBER II.

Quibus adde *memor*, *immemor*, *securus*: *Ue-
memor beneficii, immemor injuriæ, securus rumo-
rum.* Quintilianus. *Tenacissimi sumus eorum, quæ
rudibus annis percipimus.* Cic. in Marc. Anton. *Hu-
jus rei ne posteritas quidem omnium seculorum im-
memor erit.* Idem ad C. Anton. *Cum T. Pompe-
nius homo omnium meorum in te studiorum con-
fiscus, tui cupidus, nostri amantissimus ad te profic-
isceretur, aliquid mihi scribendum putavi.*

P A R T I T I V A.

Partitiva genitivo multitudinis gaudent.

Cic. de nat. Deor. *Elephanto belluarum nulla est
prudencior.* Idem de senectute. *Minus habeo viri-
um, quam vestrum utervis.* Idem ad Q. Fr. *Domus
utriusque nostrum edificatur strenue.*

Item numeralia nomina.

Liv. *Imperium summum Roma habebit, qui prid-
em vestrum o juvenes, osculum matri tulerit.* Curt.
Octoginta Macedonum interfecerunt. Idem ibidem.
Nolo singulos vestrum excitare.

Denique quæcumque adjectiva partitionem sig-
nificant, interrogandi casum possunt admittere.

Cic. de senect. *Multa etiam istarum arborum
meam manu sunt facta.* Liv. *Macedonum ferè omni-
bus & quibusdam Andriorum, ut manerent, per-
suasit.* Curt. *Cum paucis amicorum ad Leonarum
pervenit.* Plinius: *Lanarum nigra nullum colorem
bibunt.*

GRAMMAT. INSTIT.

A P P E N D I X

Tertii generis.

Nonnunquam substantiva, maximè apud Plinium hanc constructionem admittunt.

Voluerum animal parit vesperilio tantum.

Nisi fortè quis dicat subaudiendum nomen participium, *Solus.*

Numeralia frequentissimè cum suis substantivis copulantur.

Septimus, Rex Romanorum: Duo milites: Singuli Duces.

SUPERLATIVA.

Si multa ejusdem generis comparentur, utendum est superlativo cum genitivo plurali.

Cic. Tusc. Theophrastus elegantissimus omnium Philosophorum, & eruditissimus, non magnopere reprehenditur, cum tria genera dicit bonorum, Plin. Demosthenes summus Oratorum Græcia.

A P P E N D I C E S

Primi generis.

I.

Tam superlativa, quàm participia etiam genitivo singulari, qui multitudinem significet, conjunguntur.

Cic. pro Quint. Habes adversarium P. Quintius verbo, Sext. Navium, revera hujusce ætatis homines disertissimos, ornatissimos nostræ civitatis. Idem pro C. Rabirio Posthumo. Virum unum totius Græciæ facile doctissimum Platonem, in maximis periculis, insidiisque versatum esse acceptissimum.

As

LIBER 11.

An quisquam Clodiae gentis cum Pompeio Magno
conferendus est?

II.

Tum superlativa nomina, tum etiam partitiva
quæ cum suis substantivis casu coherent, & gene-
re, & numero consentiunt.

Cic. de nat. Deor. Indus, qui est omnium fluminum
maximus, non aquam solum agros laeficat, sed eos
etiam conserit. Plin. Hordeum frugum omnium
mollissimum est. Pomp. Mela. Famam habet ob Ce-
reris templum Enna præcipua montium.

Quod si nullum sit substantivum, cum geniti-
vo quod attinet ad genus, consentient. Livius.
Summi, infimique Gabinorum Sext. Tarquinium
dono Deum sibi missum credere. Quintilianus. Equi-
dem Ciceronem sequar: nam is eminentissimos
Græcorum est secutus. Plin. Sapientissima animali-
um esse constat, quæ fruge vescantur. Idem. Ovorum
alia sunt candida, ut columbis, perdicibus: alia
pallida, ut aquaticis &c.

A P P E N D I C E S

Secundi generis.

Genitivus tam superlativi, quàm partitivi, in
ablativum cum præpositione, E, vel Ex, vel De,
mutari potest.

Cic. pro Cluant. Ex his omnibus natuminimus
P. Saturnius in eadem sententia fuit, Idem pro

B 3

Sext.

GRAMMAT. INSTIT.

Sext. Rose. *Andacissimus ego ex omnibus? minime.*
Idem ad Tironem. De tuis *innumerabilibus in me*
officiis erit hoc gratissimum. Idem in Marc. Anton.
Permitto, ut de tribus Antoniis eligas quem velis.
Quint. *Timui, ne quem ex meis viderem.*

Mutatur interdum genitivus superlativi in ac-
cusativum cum præpositione *Inter* vel *Ante*.

Cic. pro Sext. Rose. *Rectum putabat pro eorum*
se honestate pugnare, propter quos ipse honestissimus
inter suos numerabatur. Seneca. *Ille Cræsus inter*
Reges opulentissimus, ad tormenta post terga vinculis
manibus ductus est. Pomponius Mela. *Gentem sui*
nominis alluit Boristhenes inter Scythia annes amœ-
nissimus. Livius *Multitudini gratior fuit, quam*
paribus, longè ante alios acceptissimus militum
animis.

II.

Superlativa præter proprium casum, admittunt
etiam casum suæ positionis.

Cic. de claris Orat. *Fuit Sextus Aelius juris qui-*
dem civilis omnium peritissimus. Omnium superla-
tivi: *juris civilis*, positivi casus est.

Admittunt & genitivum partitionis, more no-
minum, unde formantur.

Plin. *Plurimi piscium tribus mensibus, Aprilis*
Majo, Junio pariunt.

AP.

LIBER II.

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Superlativo interdum utimur, cum conferuntur res
diversi generis, maxime accedente adverbio, NON SO-
LUM. Cic. *Hoc tu scriptore, hoc consiliario, hoc mini-
stro, omnium non bipedum solum, sed quadrupedum im-
purissimo, Remp. perdidisti* Plin. *His tantum qui legati ad
exteras gentes ituri essent, annuli publice dabantur.
Credo, quoniam ita exterorum honoratissimi intelligen-
bantur.*

II.

Si genitivus sit nominis collectivi, non necessario cum
eo consentiunt superlativa, aut partitiva.

Summi, infimique civitatis Tarquinium exceperunt.

Item si superlativa substantivè ponantur.

Cic. Cum omnium rerum mors sit extremum.

GENITIVUS, VEL DATIVUS

post Nomen.

Nomina, quæ similitudinem, aut dissimilitudinem
significant, interrogandi, vel dandi casum
exigunt.

*Terent. in Enoch. Domini similis. Cic. de Fini.
Non video, cur non potuerit patri similis esse filius.*

*Idem in M. Anton. Antonius saturavit se sanguine
dissimillimorum sui civium. Idem declar. Orat.
Nihil tam dissimile, quam Cotta Sulpicio.*

Item, *Communis, Proprius.*

*Cic. de Senectute. Id quidem non proprium senec-
tutis est vitium sed commune valetudinis. Idem
pro Sex. Rosc. Quid tam commune quam spiritus
vivis, terra mortuis, mare fluctuantibus, litus*

GRAMMAT. INSTIT.

ejectis: Plinius. Cæsari proprium, & peculiare sit
præter supradicta, clementia insigne.

DATIVUS POST

Nomen.

Nomina quibus *Commodum, Voluptas, Gratia, Favor, Aequalitas, Fidelitas*, & his contraria significantur, dativum poscunt, ut:

Consul salutaris, Perniciosus Reip. Jucundus, molestus. Gratus, Invisus, Proprius, Infestus civibus Fidus, infidus imperio: Par impar tanto oneri, Cic. ad Cæcinnam. Erat meum consilium cum fidele Pompeio, tum salutare utrique. Idem ad Att. O gratas mihi jucundasque literas.

Item verballa in *Bilis, Amabilis, Formidabilis, Optabilis.*

Cic. in M. Anton. *Pax præsertim civilis, quamquam omnibus bonis, mihi tamen imprimis fuit optabilis.*

Quædam præterea, quæ ex propositione, *Con-* componuntur, ut *Consciens, Consentaneus, Concors, Concolor, Confinis*, cum adjectiva sunt.

Cic. 2. Tusculan. *Mihi conscius sum nunquam me nimis cupidum fuisse. Idem in M. Anton. Sulpitii mors consentanea vitæ fuit, sanctissime honestissimeque acta.*

DATIVUS, VEL ACCUSATIVUS

cum præpositione *Ad* post

Nomen.

Accommodatus, appositus, aptus, idoneus, habi-

LIBER II.

habilis, utilis, inutilis, natus huic rei, vel ad hanc rem.

Cic. in Pisonem: *Ille gurges atque belluo natus abdomini suo, non laudi atque gloriae, omnes fortunas, multos famam, vitamque privavit.* Idem de Claris Orat. Cn. Pompejus vir ad omnia summa natus.

ACCUSATIVUS VEL ABLATIVUS post Nomen.

Adjectiva, quibus generalis dimensio significatur Accusativum vel ablativum casum postulant, qui certam mensuram significet.

Liv. *Fossam sex cubitis altam duodecim latam, cum duxisset: extra duplex vallum fosse circumdedit.* Columella. *Esto ager longus pedes mille & ducentos, latus pedes centum viginti.*

A P P E N D I X

Tertii generis.

Interdum adhibetur genitivus.

Colum. *Medicina singulos cyathos serere oportet in areoli, longis demum pedum.*

ABLATIVUS POST Nomen.

Extorris, nudus, dignus, contentus, inanis, Atque refertus, inops, locuples, alienus, onustus, Immunis, plebus, cassus, divesque, potensque.

B 5

Tum

GRAMMAT. INSTIT.

Tam fretus, vacuus, tum captus, præditus, oribus, indignus, liber, viduus sibi jure latinum. Assumunt casum, ut *Summo vir dignus honore.*

O P U S.

Opus nomen adjectivum accedente verbo substantivo, ablativum postulat.

Terent. in Andr. *Nil isthac opus est arte, ad hanc rem, quam paro.* Cic. ad Att. *Apud Terentiam gratia opus est nobis, & tua auctoritate.*

Sæpe etiam cum substantivis more adjectivorum consentit, neque tamen in casus declinatur. Idem ad Curion. *Dux nobis & auctor opus est.* Idem ad Tiron. *Is omnia pollicitus est, quæ tibi opus essent.* Idem ad Att. *Dices nummos mihi opus esse ad apparatus triumphi.* Livius: *Scipio ad comparanda ea, quæ opuserant, tempus habuit.*

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

Opus cum genitivo junxit Plancus. *Sed aliquantulum nobis temporis, & magni laboris, & multa impensæ opus fuit.*

Jungebant prisca *Opus* etiam cum accusandi casu.

Plaut. *Puevo opus est eibum.*

Ufus, cum *Opus*, significat, eodem ferè modo Constructur. Plaut. *Viginti jam usus est filio argenti minis.* Idem. *Ad eam rem usus est hominem astutum, callidum; pro opus est homine astuto, &c.*

Cic.

LIBER II.

Cicero *Vsus pro Opus* utitur, sed in casu. De ceteris studiis alio loco dicemus, si usus erit.

Adjectiva diversitatis, & numeralia ordinis ablativum cum præpositione A, vel Ab, admittunt.

Cic. *Certa cum illo*, qui à te totus diversus est.

Idem ad Atticum. *Navigationis labor alienus ab ætate nostra*. Idem, *Post autem conficta à Carneade*, qui est quartus ab Arcehila. *Hirtius. Imperio & potentia secundus à Rege*.

Item securus, Liber, Vacuus, Purus, Nudus, Inops, Orbis, Extorris.

Cic. in Verrem. *His quidem temporibus in omni orbe terrarum vacui, expertes, soluti, ac liberi fuerunt ab omni sumptu, molestia munere*. Idem pro domo sua. *Tam inops aut ego eram ab amicis? aut nuda Respublica, à Magistratibus?*

A P P E N D I X

Tertii generis.

Alienus etiam genitivo, vel dativo conjungitur.

Cic. *Quis alienum putet esse ejus dignitatis, quam mihi quisque tribuit?* Idem. *Quod illi causæ maximè est alienum.*

C O M P A R A T I V A.

Comparatio utimur cum ablativo, quando vel plura diversi generis comparantur.

Cic. in Cat. *Lacesunt clariora vobis tua consilia.*

Curcius, *Majora sunt præmiis pericula.*

Vel

GRAMMAT. INSTIT.

Vel, cum duo ejusdem aut diversi generis conferuntur.

Cic. ad Oct. *Qua non posterior dies lacerbior prior? Et qua non insequens hora antecedente calamitosior populo Romano illuxit?* Sic: *Virtus multo pretiosior est auro.*

A P P E N D I C E S

Primi generis,

I.

Ablativus comparativi intercedente conjunctione, QUAM, mutari potest in casum verbo congruentem.

Cic. in Verrem. *Tu innocentior quam Metellus?* Idem ad Atticum. *Nemo unquam nec Poeta nec Orator fuit, qui quemquam meliorem quam se arbitraretur.* Livius: *Melior certiorque est iusta pax, quam sperata victoria.* Terentius in Phorm. *Ego hominem callidiorum vidi neminem, quam Phormionem.*

II.

Comparativa, quemadmodum & caetera adjectiva cum partitionem adsignificant, genitivum desiderant.

Livius: *In hanc sententiam ut discederetur, juniores patrum evincebant.* Horat. in Att. *O major juvenum.*

Auctores tamen saepius ablativo utuntur, cum praepositione E, vel Ex.

Cic. ad Att. *Ante scripta Epistola ex duabus tuis prior*

LIBER II.

prior mihi legi coepit. Plin. ad Caninium. Minorem ex duobus liberis amisit.

III.

Præter suum casum admittunt comparativa ablativum significantem excessum.

Hercules fuit procerior te cubito. Curt. Turres denis pedibus, quam murus altior sunt.

Item casum suæ positionis.

Cic. ad Plancum. Nemo mihi est amicior, nec jucundior, nec carior Attico.

Denique hos ablativos : opinione, spe, æquo, justo, solito, dicto.

Cic. de claris Orat. Opinione ego omnium majorem cepi dolorem. Livius. Reate saxum visum volitare, sol rubere solito magis, sanguineoque similis.

A P P E N D I X

Tertii generis.

Apud veteres interdum leges comparativum cum dativo, etiam cum res ejusdem generis conferuntur.

Salust. Nulla arte cuiquam inferior.

Plin. Nulli omnium claritate inferior.

Ubi comparativum dativo adjungitur.

ABLATIVUS SIGNIFICANS LAUDEM,

vituperationem, partem.

Pleraque adjectiva ablativum postulant signi-

ni.

GRAMMAT. INSTIT.

nificantem laudem, vituperationem, vel partem.

Qu. Cic. de petitione consulatus. Non erit difficile certamen cum iis competitoribus, qui nequaquam sunt tam genere insignes, quam vitlis nobiles. Cic. de orat. Sunt quidam aut ita lingua hæsitantés, aut ita voce absonti, aut ita vultu motuque corporis vasti, & agrestes: ut etiam si ingenio, aut arte valeant, tamen in Oratorum numerum venire non possint. Idem in Verrem. Ob ius dicendum M. Octavium Ligurem hominem ornatissimum loco, ordine, nomine, virtute, ingenio, copiis postere pecuniam non dubitavit. Salustius. Ex altera parte C. Antonius pedibus ager, quod pralio adesse nequibat, M. Petreio legato exercitum permissis.

A P P E N D I C E S

Primi generis.

Ablativum partis frequenter in accusativum mutant Poëtae.

Virg. Os, humerolque Deo similis.

Hor. Excepto quod non simul esses, cætera lætus.

Item Historici, sed rarius.

Liv. Falarica est Saquntinis missile telum, hastile oblongo, & cætera tereti, præterquam ad extremum.

Pomp. Mela Sarmata totum braccati corpus, & nisi qua vident, ora etiam vestiti.

DE

DE CONSTRUCTIONE
TRANSITIVA VERBI.

GENITIVUS POST VERBUM.

SUm Genitivum petit, cum possessionem significat.

Cic. ad Caelium. *Jam me Pompeii totum esse scis.*
Aut ad aliquid pertinere.

Idem in M. Anton. *Cujusvis hominis est errare: nullius nisi insipientis, perseverare in errore.* Idem in Offis. *Adolescentis est, majores natu vereri.*

Item hæc duo: *Interest, & Refert.*

Idem de Fin. *Interest omnium rectè facere.* Quintilianus. *Plurimum refert compositionis, quæ quibus anteponas.*

E X C E P T I O.

Interest tamen, & Refert, hos ablativos habent, Mea, tua, sua, nostra, vestra.

Cic. Tironi: *Et tua, & mea, maxime interest, te valere.* Terentius in Hecyr. *Tua quod nihil refert, percontari desinas.* Cic. pro Cluentio. *Hic sua putas Interesse, se reipsa, & gesto negatio, non lege defendi.* Idem pro Syl. *Vestra enim, qui cum summa elegantia, atque integritate vixistis, hoc maxime interest.*

Cuja, vel cuius interest, pereleganter dicitur.

GRAMMAT. INSTIT.

tur. Cic. pro Vareno. *Ea cadet si possimum crimini datur, detur ei cuja interfuit, non ei cuja nihil interfuit.* Idem in M. Anton. *Quis enim est hodie, cuius interfuit istam legem manere?*

Verbum, EST, pro ablativis, *mea, tua, sua nostra, vestra, habet, meum, tuum, suum, nostrum, vestrum.*

Cic. de Fin. *Si memoria forte defecerit, tuum est, ut suggeras.* Idem Caelinae *Puto esse meum, quid sentiam, exponere.* Ovid. *Nulla mora est operi: vestrum est dare, vincere nostrum.*

A P P E N D I X

Primi generis.

Magnum, parvum, tantum, quantum junguntur in genitivo cum verbis interest, & Refert.

Cic. ad Tiron. *Magni ad honorem nostrum interest quamprimum me ad urbem venire.* Idem ad Attic. *Permagni nostra interest, te esse Roma.* Idem ad Q. Fr. *Parvi refert, abs te ipso ius dici,* Pomp. Lentulo. *Scio, quanti Reip. interfit, omnes copias in unum locum primo quoque tempore convenire.*

Cætera hujusmodi per adverbium adduntur: ut, *plurimum* interest: *maximè* refert: *nihil* interest.

Cic. 1. Tusculan. *Theodori quidem nihil interest, humine, an sublime putrescat.* Idem ad Lucium. *Equidem ad nostram laudem non multum*
video

LIBER II.

*video interesse : sed ad properationem meam quid-
dam interest, non te expectare.*

A P P E N D I X
Tertii generis.

Verbum *interest*, loco genitivi, potest accusativum
cum præpositione *Ad*, recipere.

Cic. *Et quidem ad nostram laudem non multum video
interesse.*

Misereor, *satago*, genitivum casum adsciscunt.

Cic. ad Att. *Qui misereri mei debent, non desinunt
invidere.*

Ter. Heaut. *Clinia rerum suarum satagit.*

Misereor interdum dandi casum postulat.

Seneca. *Misereor tibi puella.*

Obliviscor, *recordor*, *reminiscor*, *memini* pro
recordor, tum genitivum, tum accusativum postu-
lant.

Cic. 3. Tus. *Est proprium stultitia, aliorum vitia
cernere, oblivisci suorum.* Id. in M. Ant. *Omnia ob-
liviscor : ingratiam redeo.* Ter. Eunuch. *Faciame
ut mei semper memineris.* Cic. de Senect. *Omnia,
qua curant senes, meminerunt.*

Memini, pro mentionem facio, cum genitivo,
vel ablativo, & præpositione *DE*, jungitur.

Quintill. *Neque omnino hujus rei meminit usquam
poeta.*

Idem. *De quibus multi meminerunt.*

C

AP:

GRAMMAT. INSTIT.

A P P E N D I X
Tertii generis.

Recordor, Memini, pro recordor, etiam cum ablativo & propositione De, junguntur.

Cic. Quoniam istis vestris lachrymis de illis recordor, quas saepe pro salute mea profudisti. Idem. De Planco memini.

DATIVUS POST

Verbum.

Sum, modò dativum unum habet.

Cic. ad Att. Sed nunciant, melius esse ei. Terent. Adelph. Natura tu illi pater es, consillis ego.

Modo duos:

Cic. ad Att. Respondebo primùm postrema tua paginae, quae mihi magnae molestiae fuit.

Verba, quae auxiliam, adulationem, commodum, incommodum, favorem, studium significant, dandi casum postulant, ut auxilior, adulator, commodo, incommodo, faveo tibi, studeo philosophiae.

Cic. in Verr. Homini jam perdito, & collum in laqueum inferenti subvenisti. Cic. de Orat. Cùm ita balbus esset Demosthenes, ut ejus ipsius artis, cui studeret, primam litteram non posset dicere, perfecit meditando, ut nemo planius eo loqui putetur.

E X C E P T I O.

Incumbo, cum ad studium refertur, accusativum cum praepositione, In postulat: ut incumbo in studium Philosophiae, literarum, &c.

Cic.

LIBER II.

Cic. de Orat. *Quamobrem pergitte, ut facitis, adolescenter: atque in id studium, in quo estis, incumbite. Idem ad Att. Nunc mi Attice tota mente incumbite in hanc curam: magna enim res est.*

Vel AD. Idem ad Plancum. *Mi Plance in cuncto toto pectore ad laudem. Idem in Catil. Quare patres conscripti incumbite ad salutem Reip. circumspicite omnes procellas, quae inspendens.*

A P P E N D I C E S

Primi generis.

Consulo tibi, hoc est, prospicio tibi, non consilium do.

Cic. in Catil. *Consulite vobis, prospicite patriam.*

Consulo te, id est, consilium à te peto.

Cic. in Vere. *Nunc ego iudices jam vos consulo, quid mihi faciendum putatis: id enim consilium mihi profectum dabo, quod ego meo mihi necessario capiendum intelligo.*

Dativo item adhærent composita ex verbo *Sumbere*, & quæ obsequium, obedientiam, submissionem, repugnantiam significant: ut *Profumere, Obsequor, obsempero, servio, repugno tibi.*

Cic. de Offic. *Contemnatur ii, qui nec sibi nec alteri profunt (ut dicitur) in quibus nullus labor, nulla industria, nulla cura est. Idem pro Syl. Ego verò quibus ornamentis adversor tuis? aut cui dignitati vestre repugno?*

Dandi præterea casum desiderant, quæ even-

C 2

tum

GRAMMAT. INSTIT.

tum significant: ut *Accidit, cadit, contingit, evenit, obvenit, obtingit.*

Cic. ad Q. Fr. *A te mihi omnia semper honesta & jucunda ceciderunt.* Idem in Verr. *Sorte Provincia Sicilia Verri obvenit.* Idem in offic. *Quod cuique obtingit id quisque teneat.*

Item, *Libet, licet, liquet, expedit, & quæ sunt generis ejusdem.*

Ter. Adelp. *Facite quod vobis libet.* Cic. de Orat. *Si tibi id minus libebit, non te urgebo.* Idem in Verr. *Non idem mihi licet, quod iis, qui nobili genere nati sunt.* Idem in Academ. *Si habes, quod tibi liqueat, neque respondes, superbis.*

Multa denique ex verbis neutris, & præpositionibus *Ad, con, in, inter, ob, præ, sub,* dandi casum sibi assumunt: ut, *Assurgo, consensio, immineo, illacrymo, intervenio, obversor, præluceo, succumbo.*

Cic. pro Sest. *Mihi ante oculos obversatur Reipublicæ dignitas.* Idem in Sall. *Ego meis majoribus virtute præluxi.*

Cic. Bruto. *Te obsecro, ut in perpetuum Remp. dominata regio liberet: ut principis consentiant existis.*

DATIVUS VEL ACCUSATIVUS post verbum,

Antecedo, anteeo, antesto, anteverto, attendo, præsto, præcurro, præco, præstolor, incessit, illudo: dandi, vel accusandi casum admittunt.

Cic. de Fin. *Virtus tantum præstat cæteris rebus ut
dici*

LIBER II.

disi vix possit. Liv. Robore navium, & virtute militum Romani Rhodos præstabant.

I N T E R D I C O.

Interdico singulare est, nam præter dativum, ablativum habet.

Cæsar. Posteaquam in vulgus militum relatum est, qua arrogantia in colloquio Ariovistus usus, omni Gallia Romanis interdixisset, multo major alacritas studiumque pugnandi majus exercitui injectum est.

Item accusativum.

Livius: Fœminis duntaxat usum purpura interdicens.

ABLATIVUS POST VERBUM.

Sum ablativum petit significantem laudem, vel vituperationem.

Cic. Lentulo. Tu fac animo forti, magnoque sis. Idem post reditum ad Quirites. Bona valetudo jucundior est eis, qui è gravi morbo recreati sunt, quam qui nunquam ægro corpore fuerunt. Idem contra Rullum. Quem vestrum tam tardo ingenio fore putavit? Idem in Brut. Summo iste quidem ingenio dicitur fuisse.

A P P E N D I X.

Primi generis.

Sum, interdum genitivum habet, etiam cum laus, vel vituperatio significatur.

Cic pro Sest. Nimum me timidum, nullius animi, nullius consilii fuisse confiteor. Id. ad Octav. Anto-

GRAMMAT. INSTIT.

nus vir maximi animi, utinam etiam sapientia
consilii fuisset. Plin. ad Clementem. Erat puer
eris ingenii, sed ambiguus.

A B L A T I V U S.

His egeo, indigeo, careo, vaco, victito, vescor,
Vivo, superledeo, potior, delector, abundo,
Mano, redundo, fluo, scateo, fruor atque laboro,
Glorior, oblector, lator, quibus addito nitor,
Conste, pluit, valeo, possam, sto, fungor, & utor,
Quem Graeci ignorant casum, tribuere latinus.
Cic. ad Q. Fr. Incredibile est, mi Frater, quam e-
geam tempore Id. de offic. 1. Nihil honestum esse po-
test, quod iustitiâ vacat. Plin. 6. c. 30. Pars quadam
Aethiopyum locustis tantum vivit, fumo. & sale du-
ratis. Cic. pro Sex. Roscio. Commoda, quibus uti-
mur, lucemque, qua fruimur, spiritumque, quem
ducimus, à Deo nobis dari, atque impertiri videmus.
Liv. 1. ab urbe nunciatum est Regi, Patribusque in
monte Albano lapidibus pluisse.

Quibus adde, periclitor.

Quintilianus. Si aut statu periclitari, aut opinione
litigator videtur.

A P P E N D I C E S

Secundi generis.

I.

Egeo, indigeo, potior, etiam casum interrogandi
admittunt.

Cic.

LIBER II.

Cic. ad Att. Egeo consilii, quod optimum factu videbitur, facies. Id. in Anton. Hoc bellum indiget celebritatis. Id. Lent. Omnium nobis exspectandum est, quod nisi, qui potiuntur rerum, praestaturi videntur.

Potior, vescor, fungor, pluit, non reculant accusandi casum.

Cic. I. Tusc. Ego doleam si ad decem millia annorum gentem aliquam urbem nostram potituram putem?

Pl. n. Aves nonnullae vescuntur ea, quae rapuere pedibus. Ter. Adolph. Neque boni, neque liberalis functus officium est viri. Liv. In Area Vulcani Concordiae sanguinem pluit.

Neutra saepe ablativum admittunt significantem partem.

Cic. de Orat. Equidem *est* in vobis animadvertere soleo, *est* in me ipso sapissime experior, ut exalbescans in principis dicendi, *est* tota mente, atque omnibus artibus contremiscam. Idem ad Q. Fr. Si tibi bellum aliquod magnum, *est* periculosum administranti prorogatum imperium viderem, tremere animo. Hoc genere loquendi frequentius utuntur Poetae, qui ablativum etiam in accusativum mutare consueverunt.

Hor. Animoque *est* corpore torpet. Id. Tremis ossa pavere. Virg. Stare loco nescit, micat auribus, *est* tremit arcus.

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Careo, abundo, scateo, apud veteres etiam cum genitivo iungebantur.

C 4

Ter.

GRAMMAT. INSTIT.

Ter. Tui carendum erit, Luc. *Quarum* abundamus re-
rum. Gell. Irarumque seatebat.

Consto, laboro, frequentissime præpositionem *Ex*,
admittunt.

Cic. *Cum* constemus ex animo, & corpore.

Utor, abutor, apud Comicos sæpe accusativum ha-
bent.

Plaut. *Cetera*, quæ volumus uti, *Græca* mercamur fide.

Ter. *Nam* in prologis scribundis operam abutitur.

DE CONSTRUCTIONE

Verbi Activi.

Verbum activum, vel potius accusativum ver-
bum, cujuscunque demum positionis sit, post
se accusandi casum postulat.

Ut; Deum cole. Imitare Divos Amplectere virtu-
tem. *Novi animi tui* moderationem. *Non* decet in-
genuum puerum *scurrilis* jocus. *Heu* quam miseram
vitam vivunt *avari*. Cic. ad Att. *Ingrati animi* cri-
men horreo. Idem ad Att. *Amarior* me *senectus*
fecit, stomacho omnia.

A P P E N D I X

Hæc tria postrema, & similia tantisper activa
censentur, dum accusandi casum sibi vendicant.

GENITIVUS PRÆTER

Accusativum.

Verba accusandi, absolvendi, damnandi, pot-
tissimum *accuso*, *accerso*, vel *arcesso*, *arguo*, *al-*
ligo, *astringo*, *coarguo*, *defero*, *incuso*, *infamo*,
in.

LIBER II.

*infirmulo, postulo, absolvo, damno, condemno, con-
vinco* præter accusativum, genitivum admittunt,
qui pœnam, crimēve, certum, aut incertum
significet.

Cic. pro Cajo Rab. *An non intelligis primūm
quos homines, & quales viros mortuos summi scele-
ris arguas? Idem ad Herennium. Cælius Cacilius
iudex absolvit injuriam eum, qui Lucium Pœ-
tam in scena nominatim laferat. Idem Majores
nostri si quam unius peccati mulierem damnabant,
simplici iudicio multorum malefactorum convictam
putabant. Cic. pro Cajo Rab. Civem Romanum
capitis condemnare cogit. Terent. Eunuch. Hic
furti se alligat. Plaut. Pœn. Homo furti se astringit.*

A P P E N D I C E S

Primi generis.

I.

Genitivus criminis maximè cum his verbis *ac-
cusso, arguo, defero, postulo, appello, absolvo, dam-
no, condemno*, in ablativum cum præpositione,
De, mutari potest.

Cic. ad Att. *Non committam post hæc, ut me accusa-
re de epistolarum negligentia possis. Liv. Blaesus
de prodicione Dasius appellabat.*

E X C E P T I O

Hoc tamen nomen, *Crimen*, ablativo sine præ-
positione effertur.

Cic. Curioni. *Si iniquus es in me iudex, condemnabo
eodem ego te crimine.*

C s

Dicij

GRAMMAT. INSTIT.

Dicimus etiam, *Capite* aliquem *damnare*, *punire*, *plectere*.

Author, ad Heren. *Eum vos jurati capite damnastis.*

Suet. in Othone. *Ausus est milites capite punire, Marcellus. Capite plecti debent, vel in insulam deportari.*

II.

Absolve, *libero*, *alligo*, *astringo*, *multo*, *obligo*, *obstringo*, quemadmodum suapte natura ablativum petunt, ita & ablativum significantem poenam, crimenve sine praepositione admittunt. Liv. *Ego me, & si peccato absolvo, supplicio non libero* Cic. de Orat. *Vitia hominum atque fraudes, damnis, ignominia, vinculis, verberibus, exiliis, mulstantur.*

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

Non temerè utendum verbis accusandi. Nec enim *corripio*, *reprehendo*, *vitupero*, *culpo*, *castigo*, *punio*, *plecto*, *multo*, *excuso*, *traduco*, cum genitivo junguntur. Item *sugillare*, *taxare* alicujus *parsimoniam*, &c. dicam potius quàm *sugillare*, alicujus *parsimonia*. Sen. *Cum ceperat voluptates nostras traducere, laudare castum.*

II.

Verba hæc accusandi, &c. interdum praepositionem *In*, admittunt.

Cic. *Primum me tibi excuso in eo ipso, in quo te excuso.*

Purgo me apud aliquem seu alicui de aliqua re, utilis est, quàm alicujus rei.

Cic. *De altero me purgavi.*

Admoneo, *commoneo*, *commonefacio*, genitivum habent cum accusativo.

Quint. *Grammaticos sui officii commoneamus.* *Au-*
thos

LIBER II.

thor ad Heren. *Cum ipse te veteris amicitiae com-
monstraret, commotus es?*

Item *miseret, miserescit, piget, poenitet, pudet,
taedet.*

Plaut. Trinum. *Miseret te aliorum, tui te nec mise-
ret, nec pudet. Ter. Heaut. Inopis nunc te miseres-
cat mei.*

Cic. pro Plam. *vide quam me verbi tui poeniteat.*
Terent. in Adelp. *Fratri me quidem pudet, piget-
que.*

Cic. ad Att. *Quid queris? taedet omnes nos vitae.*

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Hae priscis illis temporibus integra fuisse, omni-
bus personis, numerisque absoluta, docent non obscura
vestigia.

Ennius: *Miserete manus, date ferrum, ut me anima pri-
vem* Virg. *Arcadis quaso miserescite Regis.* Plut. *Ado-
lescens quaso loquere tuum mihi nomen, nisi piges.* Quin-
til. *Eo usque processum est, ut non poenitendum, pro actu-
rum poenitentiam, dixerit Salustius.* Plaut. *Ita nunc pu-
deo, atque nunc paveo.* Gell. *Cum omnes finem caperent,
verbisque ejus fatigati pertadaissent.*

Nominativum aperte simul cum accusativo nunc ac-
cipe.

Terent

GRAMMAT. INSTIT.

Terent. Non hæc te pudens: Plaut. Et me quidem hæc conditio nunc non pœnitet.

II.

Quinque hæc verba videntur quondam fuisse deponentia, cui rei argumento est carmen Turpilii ac Quadrigarii, *Et quando te nostrum, & reip. miserebitur?*

Unde adhuc illa exstant, *miseratum est, pigitum est, puditum est, pertasum est.*

Ter. *Sic me dii amabunt, ut me tuarum miseratum est forunarum.* Cic. *Pertasum enim levitatis est, assentationis animorum, non officii, sed temporibus servientium.* Suet. *Et quasi pertasus ignaviam suam, quod nihil dum à se memorabile actum esset.*

Aliquando omittitur accusativus.

Virg. *Si non pertasum thalami, tædæq; fuisset.*

Id quod sæpe numero activis usu venit,

Cic. *Prorsus vita cadet.* Ter. *Num cogitat, quid dicat? num facti piget?*

III.

Pacuvius apud Nonium impersonaliter utitur verbo, *Vereor*, eodem modo.

Nihil te populi veretur. Et Accius. *Si tui veretur te progenitoris.* Et Cic. *Primum Aristippi & Cyrenaicorum omnium quos non est veritum, &c.*

VERBA ÆSTIMANDI.

Verba æstimandi, præsertim *æstimo*, *duco*, *facio*, *habeo*, *pendo*, *puro* præter accusativum, hos ferè genitivos assument, *magni*, *maximi*, *pluris*, *plurimi*, *parvi*, *minoris*, *minimi*, *tanti*, *tantidem*, *quanti*, *quantisunque*.

Cic. ad Att. *Ego pro Pompeio libenter emori possum, facio pluris omnium hominum neminem.* Ter. And. *Merito te semper maximi feci Chreme.* Id. Heaut. *In illum nunquam ostendisti quanti penderes.*

AP.

LIBER II.

A P P E N D I C E S

Primi generis.

Dicimus etiam, magno, permagno, parvo, & magno pretio aestimare.

Cic. de Fin. Na ego istam gloriosam memorabilemque virtutem non magno aestimadam putem. Idem in Verr. Tu ista permagno aestimas? Valer. Maxim. Magno ubique pretio virtus aestimatur. Seneca. Nisi forte parvo te aestimas.

A P P E N D I C E S

Secundi generis.

Nanci, flocci, pili, assis, ceruntii, nihili, cum verbo Facio junguntur.

Cic. de Fin. Eum nihili facit.

Dicimus etiam

Tuas minas hujus non facio. Flocci, nihili tuas fortunas pendo. Non assis, non flocci te aestimo. Pro nihilo habeo, puto, duco divitias omnes pro virtute. Non nihilo bonam valetudinem aestimo.

Sum, pro aestimor, genitivos magni, maximi pluris, plurimi, caeterosque admittit.

Cic. pro Sest. Quis Carthaginensium pluris fuit Annibale, consilio, virtute, rebus gestis? Idem ad Cass. Magni erunt mihi tuae literae.

S I N G U L A R I A.

Aequi, bonique, vel equi boni facio, boni consulo, singularia sunt.

Terent. in Heaut..... Equidem istuc Chreme Aequi, bonique facio.

Cic. ad Att. Tranquillissimus animus meus votum istus

GRAMMAT. INSTIT.

*est ut æqui boni facit. Seneca. Hanc coqui, ac pisto-
ris moram boni consulo. Idem. Hoc munus rogo qua-
tecunque est, boni consulas.*

DATIVUS CUM ACCUSATIVO

Verba dandi, reddendi, committendi, promit-
tendi, declarandi, anteponendi, postponendi, præter
accusativum, dativum exigunt.

Cic. pro Plane. Salutem tibi *idem* dare possunt, qui
mihi reddiderunt. Ter. in And. Facile omnes cum
valemus, recta consilia ægrotis damus. Idem in Eu-
nuch. Ego me tuæ commendo, & committo fidei
Cic. in Anton. *Græcia* tendit dexteram Italiae *suam*
que ei præsidium pollicetur. Idem ad Att. Meas
cogitationes explicavi tibi superioribus literis. Idem
Part. *Ista* tua studia vel maximis meis occupationi-
bus anteferrem libenter. Plin. Cyrenaica Regio lo-
ton suo postposuit paluro.

A P P E N D I X

Primi generis.

Alia præterea sunt hujus ordinis, ut facio tibi in-
juriam: facio tibi fidem. Ago vobis maximas gra-
tias. Interdictis nobis usum purpura. Minor, minor
tibi mortem, tormenta. Scribo, mitto tibi, & ad te
litteras. Vatin. ad Cic. Omnia mihi dura imperas.
Sulpic. ad Cic. Es tute tibi subijce, quæ aliis tute
præcipere soles: Cic. ad Att. Tu quod ipse tibi suase-
ris idem mihi persuasum putato. Id. ad eundem.
Hoc, velim tibi penitus persuadeas. Ad eundem.
Te tibi persuadere volo mihi neminem esse te chario-
rem.

II.

Multa denique composita ex activis, & præ-
positis

LIBER II.

positione *Ad, in, ob, pra, sub*. præter dativum, etiam accusandi casum postulant.

Cic. ad Att. *Inimici mei mea mihi, non me ipsum ademerunt.* Idem ad eundem. *Vereor ne Pompeio quid overis imponam.* Idem in Anton. *Antoniis ignobilitatem objicit.* C. *Cæsaris filio.* Idem de Univ. *Præfecit Deus animus ut dominum, & imperatorem obedienti corpori.* Idem pro Mur. *Nolite mihi subtrahere Vicarium mea diligentia.*

A P P E N D I X

Secundi generis.

Fiabeo tibi fidem, id est credo, usitatissimum, elegantissimumque est. Abiabeo tibi fidem, in eadem re, dubium controversum est.

A P P E N D I X

Tertii generis.

Verbum, *Mutuo* non est hujus loci: non enim dicimus, *Mutuavi tibi pecunias: Mutuasti mihi centum nummos,* sed *dedi tibi pecunias mutuas.*

Dedisti mihi mutuos centum aureos: dedisti mihi mutuum frumentum. Cic. ad Att. *Egeo rebus omnibus, quod is quoque in angustiis est, quicum sumus, cui magnam dedimus pecuniam mutuatam,* Ter. *Hea Huic drachmarum argenti mille dederat mutuum.*

GEMINI DATIVI

præter Accusativum.

Sunt, quibus geminus dativus præter accusativum apponitur.

Do tibi hæc laudi, vitio, culpæ, crimini, pignori, fœdori,

GRAMMAT. INSTIT.

hori. *Vertis id mihi vitio stultitia. Ducis honori, gloriae, laudi, vitio, damno. Cic. pro Sex. Rosc. Profecto te intelliges inopia criminum, summam laudem Sex. Roscio vitio, & culpæ dedisse. Plaut. Epid. Quis eris, vitio qui id non vertat tibi? Ter. Adolph. Tu nunc tibi id laudi ducis, quod tum fecisti inopiâ.*

GEMINUS ACCUSATIVUS

post verbum.

Moneo, doceo, cum compositis: item flagito, posco, repesco, rogo, interrogo, celo, duos accusandi casus admittunt.

Cic. ad Att. Id ipsum, quod me mones, quatri duo ante ad eum scripseram. Idem ad eundem. Illud me praclare admones, quum illum videro, ne nimis indulgenter, & cum gravitate potius loquar. Id. ad Treb. Siliî causam te docui. Id. ad Q. Fr. Hoc te ita rogo, ut majore studio rogare non possim.

A P P E N D I C E S

Primi generis.

I.

Moneo, admones, commoneo, doceo, edoceo, erudio te de hac re, id est, commonefacio, certiores facio.

Cic. ad Att. Extremum est quod te orem, cum Camillo communices, ut Terentiam commonearis de testamento. Sall. Senatam edocet de itinere hostium. Cic. ad Caelium. Obvia mihi velim sint tuae literae, quae me erudiant de omni Republ.

II.

Interrogo, Celos, eandem praepositionem admittunt.

Idem in Part. Sic ego te vicissim iisdem de rebus in-

ter

LIBER II.

terrogem. Idem ad Trebat. *Bassus noster me de hoc libro celavit.*

Celo etiam dativo gaudet, maximè voce passiva.
Ter. Phorm. *Si hoc celatur patri, in metu sum.*

A P P E N D I C E S

Secundi generis.

I.

Verbo *commoneo* non aulim geminum accusativum dare, sed accusativum cum genitivo vel ablativo.

II.

Erudio, instituo, informo, instruo, imbuo, quamvis sint verba docendi, non tamen geminum accusativum habent, sed accusativum cum ablativo, ut: *Erudire aliquem artibus: instruere aliquem doctrina: literis Græcis: imbuere bonis moribus, religione.*

A P P E N D I C E S

Terti generis.

I.

Peto cum duobus accusativis, nondum quod meminissim, apud veteres inveni.

Petere jura Cordubam, dixit Plinius, ea dicendi figura, qua petere in Indos, pro ab Indis.

Prisci dicebant: *Exigo pecunias, portorium.*

Unde videntur etiam dixisse: *Exigo te pecunias, portorium*: quæ sæculum eruditum rejecit.

II.

Erudio apud Poëtas duos accusativos admittit:

Stat. *Et quæ te leges, præceptaque fortia belli.*

Eruditæ genitrix nimum didicisse queretur.

D

ABJ

GRAMMAT. INSTIT.

ABLATIVUS PRÆTER
Accusativum.

*Induo, insterno, vestio, exuo, calceo, cingo, & his similia, ablativum præter accusativum sibi adsci-
scunt.*

*Cic. de nat. Deor. Oculos natura membranis tenu-
issimis vestivit & sepsit. Ibid. Diligentius urbem re-
ligione, quam ipsis mœnibus cingitis.*

*Item implendi verba, Onerandi, Liberandi, &
his contraria.*

*Cic. de Univers. Cùm constituisset Deus bonis omni-
bus explere mundum mali nihil admiscere. Id. in
Anton. Omnibus eum contumeliis necasti. Id. in
Verr. Apollonium omni argento spoliasti. Id. in
Cat. Magno me metu liberabis, dummodo inter me,
atque te murus intersit. Id. de offic. Nunquid se ob-
strinxit scelere, si quis tyrannum occidit?*

Multa præterea verba privandi.

*Cic. ad Att. Aegritudo me somno privat. Terent.
in Phorm. Emunxi argento senes.*

A P P E N D I C E S

Secundi generis.

I.

Impleo etiam genitivum admittit.

*Cic. ad Pætum. Non potes ollam denariorum im-
plere.*

II.

*Compleo apud Plautum cum genitivo reperitur.
Parasitus qui me complevit flagitii, & formidinis.*

A

LIBER II.

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Impleo, interdum ablativum habet cum præpositione,

De.

Matt. Hos nisi de *flava loculos implere moneta non decet.*

II.

Verba *vestiendi*, nondum, quod meminero, legi apud veteres cum duobus accusativis juncta, voce activâ: passivâ quidem apud Historicos, & Poëtas reperiuntur.

Curt. *Itaque revocatus vestem fratris eam ipsam, qua in sella erat, induitur.*

Virg. *... deinde comantem.*

Androgei galeam, clypei que insigne decorum

Induitur.

ABLATIVUS CUM PRÆPOSITIONE

à, vel, ab, præter accusativum.

Verba *petendi, percontandi, præter accusativum* ferè ablativum cum præpositione *à, vel ab,* postulant: ut, *Posco, reposco, flagito, efflagito, postulo, deprecor, peto, contendo, exigo, percontor, quero, sciscitor.*

Cic. in Verr. *Nihil est, quod minus ferendum sit, quam rationem ab altero vitæ reposcere eum, qui non possit sua reddere.* Id. de Orat. *Quò facilis id à te exigam, quod peto, nihil tibi à me postulanti, recusabo.* Id. pro Sylla. *Quàm multorum hic vitæ est à L. Sylla deprecatus.*

Quero, percontor, sciscitor à te, vel ex te;

Cic. in Vatin. *Quæro illud etiam ex te, quod privatus admisisti.* Id. de nat. Deor. *Epicuri ex Velleio*

GRAMMAT. INSTIT.

lejo sciscitabar sententiam. Author ad Her. Ab ad:
versariis percontatur *accusator, quid futurum sit.*

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Non statim existimabimus, si quæ verba præter pro-
prium accusativum admittant *hos, Hoc, illud, istud, id,*
idem, quid, quod, aliquid, &c. posse etiam quosvis a-
lios admittere; nam his multò liberius quàm cæteris u-
tuntur Auctores. Terentius. *Ego domi ero si quid me vo-*
les. Cic. *Non quo me aliquid juvare posses.*

II.

Oro, exoro, obsecro, obtestor, post accusativum personæ,
ferè subjunctivum postulant, intercedente *Ut.*
Cic. *Frater exoravit me ipsum, ut huc secum venirem.*

Multa præterea verba *auferendi, removendi, ab-*
stinendi, accipiendi, præter accusativum, ablati-
vum etiam casum cum præpositione *A, vel Ab* ad-
mittunt.

Cic. *pro domo sua. Clodius pecunias consulares à*
senatu abstulit. Idem. pro Milione. Ego Clodii furo-
rem à cervicibus nostris repuli. Cic. de fin. Abstinet
se ab injuria. Cic. Praclarum à majoribus morem
accepimus.

Fœneror, mutuor, abs te pecuniam.

Cic. *Tusc. A viris virtus est nomen mutuata.*

A P P E N D I X

Tertii generis.

Quædam etiam præpositionem *De* admittunt. Cic.
Audivi hoc de patre meo puer, Idem, Is fundum Romæ
mercatus est. de pupillo.

Intel-

LIBER II.

Intelligendi verba præpositionem EX recipiunt: quæ interdum imitantur nonnulla ex iis, quæ modò commemoravimus.

Cic. Cælio. *Ea certissima putabo, quæ ex te cognôro.*
Id. de Senect. *Poma ex arboribus, si cruda sunt, vi avelluntur: si matura, & cocta, ducunt.*

VARIA CONSTRUCTIO.

Quædam modò dativum, modò ablativum cum præpositione habent, præter accusativum, ut *Furor, Surrupio, Eripio, Aufero.*

Cic. Att. *Si ego tuum ante legissem, furatum me abs te esse diceres.* Plin. *Nemo furatur alteri.*

Induo, dono, impertio, aspergo, dativum, vel ablativum sine præpositione habent.

Cic. pro Roscio: *Non pauca suis adjutoribus largè, effusèque donabat.* Id pro Cornel. *Eum Pompejus civitate donavit.*

VERBUM PASSIVUM.

Verbum passivum, ablativum cum præpositione A vel AB, postulat post se, qui ex nominativo verbi activi sit. Cic. de nat. Deor. *Nihil est virtute amabilius, quàm qui adeptus est, ubicunque erit gentium, à nobis diligetur.* Id ad Cæcin. *Liber tuus & lectus est, & legitur à me diligenter, custoditur diligentissimè.* Id ad Att. *An tu existimas ab ullo male me legi, probarique, quàm à te?*

A P P E N D I X

Primi generis.

Verba passiva nonnunquam dandi casum pro auferendi, more Græcorum, admittuntur idque ferè apud Poëtas.

D 3

Ovid.

GRAMMAT. INSTIT.

Ovid. *Cum toties eadem dicam, vix audior ulli.*

Cic. *Auditus est nobis Lelia Caji filii sapè sermo.*

Interdum accusativum addita præpositione, *Per.*

Cic. *Id assequetur, si per prætores consules creentur.*

A P P E N D I X

Tertii generis.

Cum activa passivis permutantur, accusativus in nominativum migrat, ut:

Legi librum tuum: liber tuus lectus est à me.

Si verbum geminum accusativum postulat, mutabitur in nominativum, qui præstantior est, hoc est, qui personam significat, altero permanente.

Doceo Antonium literas: Antonius docetur literas à me.

Si verò uterque accusativus ad eandem rem spectet, uterque mutabitur in nominativum: ut,

Creo Cæsarem consulem: Cæsar creatur à me consul.

VERBA PASSIVA, QUÆ TEMPORA sine personis habent, hoc est, præcipuis personis, prima & secunda.

Sunt verba passiva, quæ tertiâ personâ contenta sunt: Hæc præcedit nominativus, si activa sequatur accusativus, ut *Dormio totam hyemem, Martialis, Totam mihi dormitur hyems.*

Nunc tertiam vivo ætatem.

Ovid. *Nunc tertia vivitur ætas.*

Quod si in activis lateat accusativus, etiam in passivis nominativus latebit.

Cæsar. *Nostri milites amplius quatuor horas fortissime pugnauerunt.*

A no-

LIBER II.

A nostris militibus amplius quatuor horis fortissimè pugnatum est.

Interdum uterque casus apparet.

Plaut. in Pseud. *Priusquam istam pugnam pugnabo, ego etiam prius dabo aliam pugnam.* Cic. pro Muræna. *Ex omnibus pugnis, quæ sunt innumerabiles, vel acerrima mihi videtur illa, quæ cum Rege commissa est, & summa contentione pugnata.* Sal. in Jug. *Quæ negotia multò magis, quàm prælium malè pugnatum à suis, Regem terrebat.*

Post se ablativum singularis vel pluralis numeri, cum præpositione, A, vel AB, exigunt.

Cic. ad App. *Nil est à me in se vitum temporis causa.* Idem Lentulo. *Ejus orationi vehementer ab omnibus reclamatum est.*

Hic casus sæpe numero tacetur.

Plaut. in Pseud. *Quid agitur? P. statur hic & ad hunc modum.* Id. in Persa: *Quid agitur; vivitur.*

A P P E N D I C E S

Secundi generis.

Hæc verba passivorum constructionem omninò sequuntur, modò enim dativum habent.

Mart. *Tota mihi dormitur hyems,*

Modò accusativum cum præpositione *Per.*

Cic. *Confirmabat is, curaturum se esse, ne quid ei per filium suum noceretur.*

VERBA COMMUNIA.

Verba communia passiva significatione, passivorum more sextum casum interdum admittunt.

GRAMMAT. INSTIT.

Cic. ad Nepotem. Hoc restiterat etiam, ut à te fictis aggredere donis. Cic. de Senect. Mirari se non modo dil. gentiam, sed etiam solertiam ejus, à quo essent illa diventa, & descripta. Livius. Omnis ora maritima ab Achaëis depopulata erat. Id. Amicum ab ipso per tot casus expertum. Senec. Infirmiores à validioribus tuebantur. Verrius Flaccus. Savvraque eorum ab omnibus abominaretur. Hirtius. Causa interim Virgilii postquam terra, marique clausus, se nihil proficere intellexit, Regem vagum, à suis desertam, ab omnibus aspernari.

Nonnunquam dativum pro ablativo habent. Ter. Phor. Meditata sunt mihi omnia mea incommoda.

ADMONITIO.

Titones, maximè Præsenti tempore & Imperfecto, à verbis communibus significatione passiva, quoad ejus fieri poterit, abstinerebunt.

Hæc enim testimonia non tam eorum causa, quam in veteranorum gratiam allata sunt: quibus, pro sua prudentia & eruditione, an sit utendum, judicabunt.

NEUTRO-PASSIVA.

Vapulo, veneo, fio, ut passionem significant, ita passivorum more construuntur.

Malo à parentibus vapulare, quam assentatoribus aures patefacere. Cic. ad Tit. Quantam diligentiam in valitudinem tuam consulero, tanti me fieri à te judicabo. Quint. Fabricius respondit, à cive se spo-liari malle quam ab hoste venire.

AP.

LIBER III.

A P P E N D I X.

Primi generis.

Fio, eleganter cum ablativo jungitur sine præpositione, sed alia significatione.

Ter. Andr. *Nunc primum audio, quid illo factum sit.* Ibid. *Quid me fiet?* Id. Heaut. *Tu fortasse, quid me fiat: parvi pendis.* Cic. ad Ter. *Quid puero misero fiet?* Idem. *Quid Tulliolâ meâ fiet?*

Participium, *Futurus*, eodem sensu eundem casum postulat.

Terent. Heaut. *Quid me futurum censes?*

Et cum dativo.

Cic. in Ant. *Vide quæse Antoni, quid tibi futurum sit.*

A P P E N D I X

Secundi generis.

Verbum *Facio*, eodem modo usurpatur à doctoribus, quo *fi*.

Cic. *Quid hoc homine faciatis?*

Ter. *Nec quid me nunc faciam, scio.*

Cic. *Quid tu huic homini facias?*

Idem. *Quid enim faceret huic conclusioni?*

COMMUNES OMNIUM VERBORUM

Constructiones:

Hætenus de propria, atque privata verborum constructione dictum sit.

Deinceps de communi omnibus dicendum, erit.

GRAMMAT. INSTIT.

GENITIVUS COMMUNIS.

Propria pagorum, castellorum, urbium, primæ, vel secundæ declinationis, ponuntur in genitivo post quodvis verbum, si interrogatio fiat per adverbium, UBI.

Cic. ad Att. Egnatius Romæ est. Idem ad Q. Fr. Accepi literas tuas datas Placentiæ. Idem Attic. Veteranos, quique Calilinæ, & Calatiæ sunt perduxit ad suam sententiam.

Propria sequuntur appellativa quatuor: *Humi, belli, militia, domi*, quorum postremo adjungi possunt adjectiva *mea, tua, sua, nostra, vestra, aliena*.

Cic. 5. de Tusc. Theodori nihil refert humine an sublimo putrescat. Id. de Offic. Quibuscumque rebus vel belli vel domi poterunt, Remp. augeant. Salust. Domi, militiæque boni mores colebantur. Cic. ad Marc. Nonne mavis sine periculo domi tuæ esse quam cum periculo alienæ?

Si propria tamen fuerint tertiæ declinationis vel pluralis numeri, sexto casu utendum est.

Cic. de Divin. Babylone paucis post diebus Alexander est mortuus. Id. Tironi. Si statim naviges, nos Leucade consequere. Id. Sulpicio: Commendo tibi majorem in modum domum ejus, quæ est Sicyone. Id. Attic. Malo cum timore domi esse, quam sine timore Athenis tuis. Id. ad eund. Lentulum nostrum scis Puteolis esse. Id. pro Cor. Unum objicitur, natum esse Gadibus, quod neneo negat.

APe

LIBER I I.

A P P E N D I X

Primi generis.

Dativo *Ruri*, vel ablativo *Rure* utimur cum hu-
jus est loci.

Plaut. Bacch. *Si illi sunt virge ruri, At mihi tergum
domi est.* Liv. *Morientem rure, eo ipso die sepeliri se
jussisse ferunt.*

A P P E N D I X

Secundi generis.

Domi, etiam cum substantivis copulatur.

Cic. *Clodius deprehensus domi Cæsaris.*

Idem præpositionem addit.

Cum in domo Cæsaris quondam unus vir fuerit.

A P P E N D I X

Tertii generis.

I.

Humi jungitur interdum cum verbis significantibus
motum. Plin. *Inventos ingentes arcus de figunt humi.*
Virg. *Nec prius absistit, quam septem ingentia victor
Corpora fundat humi.*

II.

Fortè nomina *Tibur*, & *Anxur*, apud veteres E & I. li-
teris ablativos terminabant. Legimus enim utroque mo-
do, Cic. *Nunc domum rescribo his literis, quas mihi mi-
sisti, convento Antonio Tyburi.* Liv. *Tybure haud multò
ante mortuo.*

III.

Quidam dubitant, dicendumne sit.

*Marcellus natus est Roma nobilis urbis, an nobili
urbe?*

Clerico posteriore modo loquitur.

*Natus est Antiochia, loco nobili, & celebri quondam
urbe.*

Idem

GRAMMAT. INSTIT.

Idem præpositionem *In*, interponit.

Neapoli in celeberrimo oppido, Idem. Alba in urbe nobis opportuna.

Plin. fere ablativo utitur cum præpositione.

In Nez oppido Troadis. Idem. in civitate Parasino.

SI vero per adverbium *Quò* fiat interrogatio, accusandi casu efferuntur, cuiuscunque sint declinationis ac numeri: ut, *Quò is Romam, Brundisium, Carthaginem, Athenas, Delphos, Gades, rus, domum.*

Cic. Att. Epistolas Catinam, Taurominum, Syraculas commodius mittere potero. Plin. Sueffam Pomeriam illa tempestate florentissimam deportata est. Ter. Heaut. Domum revertor mæstus. Id. Eun. Rus ibo. Cic. pro Arch. Eum domum suam receperunt.

A P P E N D I C E S

Tertii generis,

I.

Verba nuntiandi, dandi, latentem motum ad significant.

Cic. Res ab omni conventu cognita celeriter domum nuntiatur. Idem. Romam nuntiatum est.

II.

Propria, item *Rus*, & *Domus* numero multitudinalis etiam adjectiva sine præpositione admittunt.

Iust. Appropinquante vespere, equum conscendit, & Rus urbanum contendit. Liv. Ut ambo exercitus Vejens & Tarquinienfis suas abirent domos.

Rus, numero multitudinis nondum legi sine præpositione.

Liv. Iam ubi vos dilapsi domos, & in rura vestra eritis.

Salustius domum regiam dixit.

Sal.

LIBER II.

Sal. Domum regiam comportant.

SI per Unde vel Quà, fiat interrogatio, ablativo utimur. Unde redis? Româ, Carthagine, Athenis, Delphis, Gadibus, rure, domo. Quà iter fecisti? Româ, Brundusio, &c. Cic. Att. Accepi Româ siue tua epistola fasciculum litterarum. Id. Att. Hac super re scribam ad te Rhegio. Ter. Eunuch. Video rure redeuntem senem. Cic. ad Att. Iter Laodiceâ faciebam, cum has literas dabam in castra.

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Propria sæpe præpositionem accipiunt, maximè si quaestio fit per Unde, aut Quò.

Cic. ad Att. A Brudusio nulla adhuc fama venerat. Id. ad eund. Navis & in Cajeta parata est nobis & Brundusii. Id. de Senect. Adolescentulus miles profectus sum ad Capuam. Liv. Interim ab Roma legatos venisse nuntiatum est. Cæs. Complures præterea naves longas in Hispali faciendas curavit. Plin. ad Calestrium. Proconsul provinciam Poëticam per Ticinum est petiturus.

Domus nonnunquam etiam præpositiones admittit.

Plin. Ille in domo mea sæpe convaleuit. Liv. Ab domo venerunt. Cic. Ad quem è domo Caesaris tam multa delata sunt. Sen. Ego in domum vestram intrabo.

II.

Non solum verba, sed etiam nomina interdum casus communes habent.

Cæs. Frumentum omne, præterquam quod secum
portat

GRAMMAT. INSTIT.

portaturi erant, comburunt: ut, domum reditionis spe sublata, paratiores ad omnia pericula subeunda essent, Cic. Cùm capitalem & postiferum Brudusio Marci Antonii reditum timeremus.

NOMINA insularum, Regionum, Provinciarum, cæterorum denique locorum, præpositionem ferè desiderant.

Cic. in Verr. Ex Sicilia in Africam gradus imperii factus est Romanis. Idem ad Att. Promitto tibi, si valebit, regulam illum nullam in Italia relicturum. Id. ad eundem. Ego te in Tusculano exspecto.

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Propriis majorum locorum interdum detrahitur præpositio, præcipuè à Poëtis & Historicis.

Virg. Ibitis Italiam, portusque intrare licebit. Liv. Ingressi rursus iter per Chersonesum, Hellepontum perveniunt. Tacit. Germanicus Ægyptum proficiscitur. Idem. Germanicus Ægypto remeans. Val. Max. Bibulus duos egregia indolis filios suos à Gabinianis militibus Ægypti occisos cognovit. Cæsar cum audisset Pompejum Cypri visum, &c. Cic. pro domo sua. M. Cato in visus, quasi per beneficium Cyprum relegatur.

II.

Certa appellativa ablativo sine præpositione eleganter efferuntur, quæ alioquin accusativo cum præpositione, Per, efferenda essent.

Cic. Att. Nunc iter conficiebamus æstuosâ & pulverulentâ viâ Id. in Verr. Multa mihi à C. Verre insidia terra marique facta sunt. Id. pro Plaac. Iter à Vibone Brundusium terra. petere contendit.

Va-

LIBER II.

Vagandi verbum hanc imprimis elegantiam sibi vendicat.

Idem in M. Ant. *Nunc tota Asia vagatur, volitat ut Rex.*
Id. Att. *Quem quidem ego spero jam tuto vel solum tota urbe vagari posse.* Id. pro Font. *Hi contra vagantur lati atque erecti passim toto foro.*

III.

Cum *petendi* verbum pro proficisci, vel adire, adhibetur, non est locus praepositioni, Plin. *Proconsul provinciam Bæticam per Ticenum est petiturus.*

DATIVUS COMMUNIS.

Quodvis verbum admittit Dativum ejus personae, in cujus gratiam, commodum, vel incommodum aliquid fit.

Plaut. Mil. *Tibi aras, tibi occas, tibi seris, tibi et demetis.* Cic. Att. *Libros tuos cave cuiquam tradas: nobis eos, quemadmodam scribis, conserva.* Liv. *Magno illi ea cunctatio stetit.*

ACCUSATIVUS COMMUNIS

Temporis.

Tempus accusativo vel ablativo casu effertur, si per *Quamdiu*, fiat interrogatio: ut, *Quamdiu regnavit Romulus? Septem & triginta annos vel annis.* Liv. *Romulus septem & triginta regnavit, annos.* Sueton. *Vixit annis viginti novem imperavit triennio, & decem mensibus diebusque octo.*

Sin verò per, *Quando*, fiat interrogatio, ablativo utemur, ut: *Quando datum est tibi hoc negotium? Anno superiore.* Cicero de Arusp. *Negotium Magistratibus est datum anno superiore.* Id. Tusc. *Heroicis enim aetatibus Uliissem, & Nestora*

GRAMMAT. INSTIT.

Storem accepimus & fuisse & habitos esse sapientes.

A P P E N D I X

Primi generis.

Ablativus interdum, *Intra*, significat: ut, *paucis diebus, biduo, triduo*: pro *Intra paucos dies, intra triduum*. Cic. *Diebus sexdecim absoluta quatuor tragedia*. Idem. *Biduo sciemus*.

ACCUSATIVUS COMMUNIS

Spatii.

Cuius verbo apponi potest accusativus, qui distantiam loci significet.

Cic. ad Tiron. *Is locus est citra Leucadem stadia viginti*. Idem. pro Dejot. *Negar se à te pedem discessisse*. Liv. *Mille & ducentos passus ibi latitudo patet*. Idem. *Duo millia, ferme, & quadringentos passus ab hoste posuerunt castra*. Cic. pro Sest. *Edixit, ut ab urbe abesset millia passuum ducenta*.

Interdum ablativo utuntur Scriptores.

Cæsar. *Ea die castra promovit, & millibus passuum sex à Caesaris castris sub monte consedit*. Id. *Ab exploratoribus certior factus est, Ariovisti copias à nostris millibus passuum quatuor & viginti abesse*.

ABLATIVUS ABSOLUTUS.

Quibuslibet verbis addi potest ablativus absolute positus.

Cic. ad Att. *Quod auctore te velle cœpi, adjutore assequar*. Id. ad eundem. *Scripti hæc ad te apposita secunda mensa*. Idem de leg. *Nobilium vita, virtutisque mutato, mores mutati civitatum puto*. Idem de claris Orat. *Ego cautius post hac historiam, te audiente, attingam*.

AP.

LIBER II.

A P P E N D I X

Primi generis.

Aliquando absolutè ponitur Participium præteriti temporis sine nomine.

Livius. *Nondum* comperto, *quam* regionem hostes perissent. Tac. *Audito* castellum Luppie flumini appositum obsideri.

ABLATIVUS INSTRUMENTI,

Causæ, Modi, Actionis.

Quævis verba ablativum admittunt significan-
tem instrumentum.

Terent. *Adelph.* *Hiscè* oculis egomet vidi. Cicero in *Vatinium.* *Cum* illud iter Hispaniense pedibus ferè confici soleat. Idem in *Verr.* *Sex* lictores circumstant valentissimi, cædunt acerrimè virgis.

Aut causam propter quam aliquid fit.

Idem ad *Q. Fr.* *Vestrà* culpa hæc acciderunt. Idem in *Bruto.* *Vereor* ne amore videar plura, quam fuerint in illo dicere. Terent. *Adelph.* *Dolore* ac miseria tabescit. Plin. *In* Africa magna pars ferarum æstate non bibunt inopiâ imbrum.

Aut modum quo aliquid fit.

Cic. pro *Mil.* *Quonam* modo id factum ferret civitas? Idem de *senect.* *Sapientissimus* quisque æquissimo animo moritur, *stultissimus* iniquissimo. Idem pro *Flacc.* *Pacem* maritimam summâ virtute, atque incredibile celeritate confecit.

Modus actionis præpositionem CUM interdum desiderat.

Cic. de *Offic.* *Ira* procul absit, cum qua nihil rectè fieri, nihil consideratè potest. Idem de *Orat.* *Cum*

E

febril

GRAMMAT. INSTIT.

febri domum rediit, dieque septimo est lateris dolore consumptus.

ABLATIVUS EXCESSUS.

Cuius verbo adjungi potest ablativus rei, quæ excessus significatur.

Cic. de el. Or. P. Scipio omnes sale facerisque superabat. Idem de orat. Lepore & humanitate omnibus præstitit Socrates. Terent. Phorm. Incredibile est, quanto herum ante eo sapientia. Salust. Cum omnes gloria anteciret, omnibus tamen charus fuit.

ABLATIVUS PREII.

Quælibet verba ablativum admittunt significantem preiurium. Ut, Senatus tritici modium tribus denariis æstimavit, Magno has ædes ædificavi. Donatus docet literas minam in singulos menses. Mina valet centum drachmis Atticis. Secalis modius proximo anno ternis sestertius fuit: summum quaternis. Cic. in Verr. Doceas oportet aliquo in loco Sicilia Prætoris Verre ternis denariis tritici modium fuisse. Plin. Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidit. Liv. Multorum sanguine & vulneribus ea Pœnis victoria stetit. Idem, Magno illi ea cunctatio stetit.

E X C E P T I O.

His tamen genitivis exceptis: *Tanti, tantidem, quanti, quancumque, pluris, minoris.*

Cic. de offic. *Emi homo cupidus tanti, quanti voluit.*
Idem ibidem. *Vendo meum non pluris, quam cateri.*
fortasse

LIBER II.

foretasse etiam minoris. Idem in Verr. Quanti frumenti sit, considera, video esse binis sestertis. Seneca, Tantidem redemi patrem, quanti a te redemptus sum.

A P P E N D I C E S

Primi generis.

I.

Genitivi *Tanti*, *quanti*, *quanticunque*, *minoris*, in ablativum transeunt, si adduntur substantiva.

Liv. *Hic miles magis placuit, cum pretio minori redimendi captivos copia fieret.*

II.

Verbum VALEO, accusativum, vel ablativum amat.

Plin. *Aureus nummus post annum 62. percussus est. quam argenteus, ita ut scrupulus valeat sestertis vicenis. Var. Denarii, quod denos aris valebant, quinarum, quod quinos.*

Huc etiam spectat SUM, pro VALEO.

Cic. *Cum esset frumentum sestertis binis.*

C O N S T R U C T I O

Verbi infiniti.

VERBA infinita eosdem post se casus postulant, quos finita.

Cic. Tir. *Malote paulo post valentem, quam statim imbecillam videre. Idem ad Q. Fr. Quod scribis te a Cesare quotidie plus diligi, immortaliter gaudeo. Idem ad Att. Vellem te in principio audivisse amicissime me admonentem.*

E 2

AP 3

GRAMMAT. INSTIT.

A P P E N D I C E S
Primi generis.

I.

Præteritum perfectum passivum, & plusquamperfectum, ex infinito *Esse* vel *fuisse* atque participio præteriti temporis supplentur, mutatis numeris & generibus pro re de qua agitur.

Cic. in Ant. *Clodium meo consilio interfectum esse dixisti.* Idem pro Clu. *injuriam ab hujus familia factam esse dixisti.*

Verbum interdum omittitur.

Idem pro Mil. *Negant lucem fas esse ei intueri, qui à se hominem occisum fateatur.*

II.

FUTURUM INFINITUM
Activum.

Fore, futurum infinitum tantum in usu est, jungiturque cum omnibus generibus, & utroque numero. Cic. ad Lent. *Vehementer confidit his literis, se apud te gratiosum fore.* Idem ad eundem. *Spero nobis hanc conjunctionem voluptati fore.* Idem Att. *Nihil arbitror fore, quod reprehendas.* Idem ad eundem. *Dionysio, dum existimabam vagos nos fore, velui molestus esse.*

Cætera quibus præteriti usi sunt, jam exoleverunt, pro quibus infinito esse, & participio in Rus, utimur. Cic. Att. *illum enim futurum esse puto, qui esse debet.*

Idem

LIBER II.

Idem de Orat. *Verè mihi hoc videor esse dicturus.*

Idem in M. Anton. *Id. se facturum esse asseveravit.*

Idem in Verr. *Non molestè fero me laboris mei vos virtutis vestrae fructum esse laturos.*

Infinitum Esse, frequenter desideratur.

Cic. Att. *Ego bellum foedissimum futurum puto.*

Idem ad Ter. *Celerius opinione venturas dicitur.*

Idem ad Att. *Vix spero hunc mihi veniam daturum.*

Idem ad App. *Scribit meas literas maximum apud te pondus habituras.*

III.

FUTURUM INFINITUM

Passivum.

Futurum passivum ex infinito *iri*, & voce simili, supino *inum*, constat: ut *Amatum iri*, *doctum iri*, *violatum iri*, *occisum iri*, omnibusque generibus atque utrique numero attribuitur.

Cic. ad Attic. *Pompejus affirmat non esse periculum, adjurat: addit etiam se prius occisum iri ab eo, quam me violatum iri.* Idem ad eundem. *Barium, ut scribis, visum iri, à me puto.* Idem de Div. *Vaticinatus est in adfectum iri minus triginta diebus Græciam sanguine.* Ter. in prol. *Hecyr. Interea rumor venit datum iri gladiatores.* Quint. *Reus parricidii damnatum iri videbitur.* Plaut. in Rudente. *Mihi isthac videtur præda prædatum irier.*

GRAMMAT. INSTIT.

IV.

RATIO SUPPLENDI FUTURUM

Infinitum, maxime cum verba sup-
piniis carent.

Fore ut, futurum ut, verbis Spero, puto, affirmo, suspicor, & h s similibus juncta, eleganter futurum infinitum tam agendi, quam patiendi modi suppleant. Cic. Spero fore, ut contingat id nobis. Idem ad Att. Nunquam putavi fore, ut ad te supplex venirem. Idem Lent. Valde suspicor fore, ut infringatur hominum probitas Sen. Scio futurum ut auditis ejus sententiis cupiatis multas audire. Idem Nunquam putavi futurum ut pater meus liberos odisset.

Hac circuitione subvenitur verbis, quae supinis carent.

Ut: Puto fore, ut brevi his incommodis mdeare. Affirmo fore, ut paucis diebus orationem pro Marcello educas. Suspicio fore, ut juri civili potius, quam Philosophia studeas. Polliceor fore, ut non multo post intimis sensibus angaris quando saluberrima parentis consilia negligis.

V.

CIRCUITIO EX PRÆTERITO

& Futuro mista.

Circuitio illa, futurum fuisse, ex præterito & futuro mista, non minimum orationi affert ornamentum.

Calat. Nisi eo tempore quidam nuntii de Caesaris gloria per dispositos equites essent allati, existimabant plerique

LIBER I I.

pleriq; futurum fuisse ut oppidum amitteretur. Cic. de Divin. An tu censes ullam animum tam deliram futuram fuisse, ut somniis crederet, nisi ista casu nonnunquam occurrerent? Idem in M. Anton. Dixit aliam sententiam se dicturum fuisse, eamque se ac re-pub. dignam, nisi propinquitate impediretur.

Hæc quidem circumstantia necessaria est, cum verba supinis desintuntur: ut, Affirmabant omnes futurum fuisse ut frater tuus brevi literas Grecas disceret, nisi lateris dolore consumptus fuisset.

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

I.

Fuit priscis temporibus futurum infiniti modi, Rum, syllabâ finitum, quod omnibus generibus & utrique numero, non secus ac Fore accommodabatur.

Cajus Gracchus. Credo ego inimicos meos hoc dicturum. Valerius Antias. Aruspices dixerunt omnia ex sententiâ processurum. Laber. Non putavi eam hoc facturum.

II.

Fuit & aliud futurum, priscis usitatum, sere, syllabis terminatum.

Plaut. Habe bonam animum: nam illum confido domum in his diebus me reconciliassere. Idem. Hercle credo te facile impetrassere.

Futurum hoc à futuro conjunctivi modi reconciliasso, impetrasso, fit: ut prisci Latini dicebant.

pla. Si me irritassis, hodie lumbrifragium hinc auferes.

INFINITA CUM QUIBUS

Verbis copulentur.

Verbis Cœpi, soleo, debeo, cupio adduntur infinita, multisque aliis, maxime iis, quibus voluntas explicari solet.

GRAMMAT. INSTIT.

Cic. pro Rosc. Com. *Qui mentiri solet, pejerare consuevit.* Idem Tiron. *Omnes cupimus, ego imprimis quamprimum te videre.*

A P P E N D I X

Primi generis.

Amphibologia, accusativi geminatione facta solvitur ablativo: ut. *Milonem audiui occidisse Clodium*, amb. qua est oratio, dubium enim est, uter ab altero fuerit occisus.

Muta alterum accusativum in ablativum sic: *A Milone audiui occisum est Clodium*: sublata est omnis dubitatio.

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

In finita nonnunquam cum verbis motus, nominibusque substantivis, more Græcorum conjunguntur. Terent. Hecyra. *Voliſne eam visere.* Cic. Top. *Sed jam tempus est ad id, quod instituimus, accedere.*

Adduntur & nominibus adjectivis, maxime apud Poetas, unde sunt illa: *Paratus respondere, cantare, certare, Certus ire, succurrere, mori.*

G E R U N D I A.

Gerundia, quæ passionem non significant, casus suorum verborum admittunt: ut, *Tempus obliviscendi injuriarum, ignoscendi inimicis, coercendi cupiditates, abstinendi maledictis.*

GERUNDIA IN DI.

Gerundiis in Di, adduntur substantiva, *Tempus, causa, studium, finis, & cætera ejusdem generis*
Cic.

LIBER II.

Cic. de Senect. *Equidem efferer studio, Patres vestros, quos colui & dilexi videndi.* Id. Att. *Sit jam aut finis omnino deplorandi aut moderatio.*

Item nonnulla adjectiva: ut, *Peritus, imperitus, cupidus, insuetus navigandi, ignarus dicendi.* Cic. de orat. *Sum cupidus te audiendi.*

A P P E N D I X

Primi generis.

Gerundia in DI interdum genitivum multitudinis pro accusativo admittunt.

Cic. de Civ. *Doleo tantam Stoicos nostros Epicureis irridendi sui facultatem dedisse.* Plaut. Capt. *Nominandi tibi istorum erit magis, quam edundi copia.*

IN DUM

Gerundiis in dum, præponuntur præpositiones, AB, OB, INTER.

Cic. 5. Tusc. *Conturbatus animus non est aptus ad exequendum munus sum.* Idem in Verr. *Quantò illud flagitiosius, improbius, indignius, eum à quo pecuniam ad absolvendum acceperis, condemnare?* Liv. *Ipsè inter spoliandum corpus hostis, veruto percussus, inter primam curationem expiravit.*

Præponitur & ANTE, sed rarius.

Virg. *namque ante domandum.*

Ingentes tollunt animos.

IN DO.

Gerundia in Do, modò sine præpositione in oratione adhibentur.

Cic. Att. *Plorando defessus sum.*

Modò præpositiones, maximè, A, AB, DE, IN a se sumunt.

E s

Idem

GRAMMAT. INSTIT.

Idem. Ab invidendo autem rectè invidentia dici potest. Idem Curioni. Etenim quis est tam in scribendo impiger quam ego? Idem ad Att. Tu quid cogites de transeundo in Epirum, scire sanè velim.

Nonnunquam E, vel EX, CUM PRO.

Plaut. Aul. Heu senex pro vapulando herole abs te mercedem petam Quintil. Scribendi ratio conjuncta cum loquendo est.

GERUNDIA PASSIVA.

Gerundia, quæ passionem significant, nullum post se casum admittunt.

Quint. Memoria excolendo, sicut alia omnia, augetur. Plin. Rubens ferrum non est habile tundendo, Idem. Bituminata, aut nitrosa utilis est bibendo. Salust. Pauca supra repetam, quò ad cognoscendum omnia illustria magis, magisque in aperto sint.

RATIO VARIANDI GERUNDIA.

Gerundia, quæ accusativo casu gaudent, ferè elegantius more adjectivorum ad hunc modum efferuntur: ut, Pompejus studiosus fuit *Republicam defendendi, civésq; servandi*. Pompejus studiosus fuit *Republica defendenda, civiumq; servandorum*.

Ita ut Gerundi casus maneat, servato tamen genere, ac numero accusativi.

Cic. in Ant. *Princeps vestrae libertatis defendendae semper fui*. Idem Curioni. *Hoc quidquid attingi, non feci inflammandi tui causam, sed testificandi amoris mei*, Livius, *Interjecto deinde hanc magno spatio, quod*

LIBER II.

quod vulneribus curandis, supplendóque exercitui
satis esse. Cic. Appio. *Animum tuum promptum. Et
alacrem perspexi ad defendendam Rempublicam.*
Idem Trebonio. *Omne desiderium literis mittendis,
accipiendisque leniam Liv. Prælia de occupando
ponte crebra erant.*

PARTICIPIALE VERBUM in Dum.

Verbum participiale in DUM accedente verbo
substantivo, dativum postulat omnibus verbis
communem,

Livius *Hic vobis vincendum, aut moriendum, mi-
lites est.*

Præter dativum communem, etiam casum sui
verbi admittit.

Cic. *Tuo tibi iudicio est utendum. Tibi casus est
communis. Tuo iudicio, proprius est verbi.*

A P P E N D I X Primi generis.

Si tamen casus verbi fuerit accusativus, mutabitur
participiale activum in passivum, hoc modo:
*Petendum est tibi pacem: Petenda est tibi pax. Timen-
dum est nobis poenas æternas: Timenda sunt nobis
pœna æterna.*

Prisci etiam activo usi sunt cum accusativo.

Lucr. *Æternas quoniam poenas in morte timendum.*

Veteres imitatus est Virgilius: ut,

Alia

GRAMMAT. INSTIT.

Alia arma Latinis querenda, aut pacem Trojano ab Rege petendum.

SUPINA IN UM.

Supina in UM amant verba, quæ motum adsignificant.

Ter. Phorm. *Percontatum ibi.* Ter. Heaut. *Abi deambulatum.* Liv. *Coriolanus damnatus absens in Volscos exulatum abiit.*

Ante se nullum, post se suorum verborum casus habent.

Cæsar. *Legatos ad Cæsarem mittunt rogatum auxilium* Terent. Phorm. *Me ultrò accusatum advenit.* Idem Eunuch. *Nutricem accersitum iit,*

SUPINA IN U.

Supina in U, ferè passivæ significationis sunt sine casu, adherentque nominibus adjectivis.

Cic. Att. *Quod optimum factu videbitur, facies,* Idem in Ant. *O rem non modò visa foedam, sed etiam auditu.*

PARTICIPIA.

Participia eisdem casus habent, quos verba, à quibus proficiscuntur.

Pueri victoriam reportaturi, non delectantur duodecim scruporū ludo Liv. *Ancus ingenti præda potitus Romam redit,* Cic. in Pis. *Abjectum contemptum, despectum à cæteris, à te ipso desperatum, & relictum, adulantem omnes videre te volui, vidi.* Cic. Lent. *Totus est nunc ab iis, à quibus tuendus fuerat, derelictus.*

A P P E N D I C E S

Primi generis.

I.

Participia passiva præteriti, & futuri temporis

LIBER II.

ris maximè cum fiunt nomina, etiam dativo gaudent.

Cic. de Senect. *Sperare videor Scipionis amicitiam, & Lelii notam posteritati fore.* Terent. Andr. *Restat Chremes, qui mihi exorandus est.*

II,

Exosus, perosus, pertæsus, accusativum petunt. Curt. *Persarum te vestis, & disciplina delectat, patrios mores exosus es.* Livius. *Plebs consulum nomen haud secus quam regum perola erat.* Suet. in Cæs. *Quasi pertæsus ignaviam suam, quod nihil dum à se memorabile actum esset.*

PARTICIPIA FACTA.

Nomina.

Participia in ANS, & ENS, interrogandi casu gaudent, cum fiunt nomina.

Ter. in Phorm. *Herus liberalis est, & fugitans litium.* Cic. Att. *Boni cives amantes patriæ.* Salust. *Corpus patiens inedia, vigilia, algoris supra quam cuiquam credibile est.* Cic. ad Q. Fr. *Fert graviter homo & mei amantissimus & suæ dignitatis retinens, se apud te neque amicitia, neque jure valuisse.*

Nonnulla etiam præteriti temporis: ut, *Consultus, dictus.*

Cic. in Ant. *Neque enim ille magis juris consultus, quam justitia fuit.* Hor. *Docte sermonis utriusque lingue.* Sal. *Alieni appetens, profusus sui.* Liv. *Servitutis indignitatibusque homines expertes, adversus novum malum irritatos esse.*

AP.

GRAMMAT. INSTIT.

A P P E N D I C E S

Primi generis.

I.

Participia praesentis, praeteritaeque temporis, cum nominum naturam induunt, more eorum comparantur.

Cic. Lent. *A me nullum tempus praetermittitur de iis rebus quae agendi, quae cogitandi: utorque ad omnia Quinto Sclicio, quo neque prudentiorem quemquam ex iis, neque fide maiorem esse iudico, neque amantio-rem tui.* Idem Tironi. *Cum commode, et per valetudinem, et per anni tempus navigare poteris, ad nos amantissimos tui veni.* Idem Acc. *Nihil illo regno spoliatus, nihil rege egentius.* Idem in Verr. *Hac tu omnium mortalium profligatissime, ac perditissime, cum scires, cum tanto periculo tuo fieri paterere, atque concederes?*

II.

Participiis futuri temporis, addito verbo substantivo, eleganter utimur pro debere, vel oportere; ut, *Sum expectaturus fratrem.*

Ter. Phorm. *Expectandus est mihi frater.* Eram habiturus heri orationem: *Habenda mihi erat heri oratio.* Cic. pro Font. *Orandus erit nobis amicus meus Pletorius, ut suos novos clientes à bello faciendo deterreat.*

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

Eruditus cum genitivo nondum legi apud idoneos, sed cum ablativo, quem casum à suo verbo accepit.
Cic.

LIBER II.

Cic. L. quidem Tarutius Firmanus familiaris noster, in primis Chaldaicis literis eruditus. Idem D. Brutus cum literis Latinis, tum etiam Graecis, ut temporibus illis eruditus.

Doctus literis Latinis, Graecis, eleganter dicitur.

Idem. Non tam in dicendo admirabiles, quam docti & Graecis literis, & Latinis.

Peritus, quod quidam à Perio prisco verbo deducunt, frequentissimè cum genitivo jungitur.

Idem. L. Calius juris valde peritus.

Idem tamen ablativo usus est. Quis P. Octavio ingenio prudentior, jure peritior?

Apud eundem & Cæsarem: Vsu peritus.

Hæc tria interdum præpositionem, Ad, cum accusativo admittunt.

Cic. Sic verò fallaces sunt permulti & leves, & diuturna servitute ad nimiam assentationem eruditi. Terent. In eodem mihi videntur omnes ludo doctæ ad malitiam.

CONSTRUCTIO TRANSI- TIVA PRONOMINIS.

GENITIVUS POST DEMON-

strativa Pronomina.

Pronomina Demonstrativa, cum substantivè ponuntur, patrium casum admittunt.

Cic. ad Cælium. Hoc ad te literarum dedi. Idem de Orat. Quoniam id temporis est, surgendum censeo. Idem ad Att. Res est eodem loci, quo reliquisti.

A P P E N D I X

Primi generis.

Pronomen Idem, cum dativo apud Poetas reperitur,

Horat.

GRAMMAT. INSTIT.

Horat. in arte poët. *Invitum qui servat, idem facit occidenti.*

Oratores verò sic loquuntur.

Cic. de Offic. *Peripatetici quondam iidem erant qui Academici.* Ex eodem in Orat. *Sit igitur hoc cognitum, numeros oratorios eodem esse, qui sunt Poëtae.* Idem de nat. Deor. *Dianam, Lunam eandem esse putant.*

GENITIVUS POST POSSESSIVA.

Possessiva, *Meus, tuus, suus, noster, vester*, loco genitivorum *meus, tuus, suus, nostrum, vestrum*, posita, genitivum postulant.

Cic. ad Marcell. *Molestè fero me consulem tuum studium adolescentis perspexisse te meum, cum id etatis sim, perspicere non posse.* Idem in M. Anton. *Tuum hominis simplicitate peccatum vidimus.* Idem Att. *Non debes mirari non posse me tanto aeleri resistere, solus enim meum peccatum corrigi non potest.* Hor. *Cum mea nemo scripta legat vulgo recitare timentis.*

GENITIVI, MEI, TUI, SUI, NOSTRI, VESTRI.

Verba, participia, & nomina adjectiva, quæ patrium casum postulant, genitivis, *Mei, tui, sui, nostri, vestri*, gaudent.

Cic. Att. *Te oro, ut quibus in rebus mei tui indigebunt, nostris miseris ne desis.* Idem pro Rab. Posth. *Equitem Romanum veterem amicum suum, studiosum amantem, observantem sui, labentem excepit.* Idem in Cat. *Habetis ducem memorem vestri, oblitum sui.* Cæsar ad Cic. *Nihil enim malo, quam & me in ei similem esse, & illos ipsi.*

EX

LIBER II.

EXCEPTIO I.

Interest tamen, & Refert ablativos Mea, tua, sua, nostra, vestra, sibi vendicantur, quibus ablativis addi possunt genitivi, Unius, solius, ipsius, ceterique, qui possessivis adduntur: ut, Mea unius interest. Tua solius refert. Nostra ipsorum interest vitia extirpare. Tua rempublicam administrantis interest semper vigilare.

II. EXCEPTIO.

Nemina numeralia, partitiva, comparativa, & superlativa genitivos Nostrum, vestrum exigant. Liv. Imperium summum Roma habebit, qui vestrum primus o juvenes osculum matri tulorit. Curt. Nolo singulos vestrum excitare. Cic. ad Q. Fr. Domus utriusque nostrum edificatur egregie. Id. contra Rul. Omnibus vobis, aut majori vestrum parti Maximus natus vestrum.

PRONOMINA POST

Substantiva.

Possessiva Meus, tuus, suus, noster, vester, coherant cum substantivis genere, numero, casu, cum possessio, vel actio significatur. Ue, Liber meus, ager tuus, studium nostrum, labor vester.

EXCEPTIO.

At, si substantiva significant partem aliquam generalem corporis, sive animi, cujusmodi sunt Pars, dimidium, aliquid, genitivis primaeivorum utemur: ut,

Nullam partem mei amisi: hoc est, non amisi manum, pedem, memoriam. Amisistine quicquam tui? Cic. de Fin. Cui propositus est conservatio sui, necesse est

GRAMMAT. INSTIT.

huic partes quoque tui cariores esse, quò perfectiores
sint. Terent. Adolph. Tetigisse tui quicquam? Quin;
til. Minusam partem mei habent.

A P P E N D I C E S

Primi generis.

Substantiva, quibus ambigua est significatio, ut
Charitas, amor, memoria, desiderium, cura, itémque
cætera, si possessionem, actionemve significant, pos-
sessivis adherescunt: ut Amor meus, desiderium
meum, quo amo, desidero que.

Sin passionem significant genitivos Mei, tui, sui,
nostri, vestri flagitant: Ut. Amor mei, desiderium
mei, quo amor, desidero que.

Cic. Att. Dionysium flagrantem desiderio tui misi ad
te. Id. ad eundem. Aviam tuam scito desiderio tui
mortuam esse Id. ad Plan. Me impulit tui charitas.
Id. ad Q. Fr. Nunc decedens relinque, quaeso, quam
jucundissimam memoriam tui. Quint. Postquam
mei cura discesserat, Matrem, inquit, tibi per hac
merita commendo.

Aliquando utrumque conjungitur.

Id. Att. Nicias te ut debet, amat, vehementerque tuam
sui memoriã delectatur. Id. Cornificio, Grata mihi
est vehementer memoria nostri tua.

A P P E N D I X

Tertii generis.

Græci, cum possessio vel actio significatur, fermè utan-
tur genitivis primitivorum, πατὴρ μὲν, Latine pater
mei, pro πατὴρ ἐμὸς, pater meus. Latini contra pos-
sessi-

LIBER II.

festivis utuntur, cum actio, vel possessio significatur, Patet meus, non mei, Prisci tamen Romani videntur secuti Græcorum morem.

Plaut. Duorum labori ego hominum parsissem lubens, mei, rogandi & tui, respondendi mihi.

RECIPROCA SUI, SIBI, SE.

Reciproco, Sui, sibi, se, utimur, cum tertia persona transit in se ipsam: ut, Cæsar recordatur sui, indulget sibi, amat se, loquitur secum. Cic. de Fin. Eorum hæc est querela, qui sibi chari sunt, seseque diligunt. Id. de nat. Deor. Ipse sibi displicet,

Et accedente verbo: ut,

Marcellum te Cæsar precatur, ut miserearis sui ignoscas sibi, se in fidem tuam suspicias, ne se hostem existimes. Cic. in Orat. Ne ipse quidem sua tanta eloquentia mihi persuasisset, ut se dimitterem Id. pro Sexto Rosc. Nunc sibi ex animo scrupulum, qui se dies, noctesque stimulat, ac pungit, ut evellatis, postulat. Id. Att. Qui etiam à me petierit, ut secum, & apud se essem quotidie.

A P P E N D I C E S

Terti generis.

I.

Utimur & Sui, sibi, se, cum intercedit obliquus tertiæ personæ, ad quem refertur reciprocum.

Cic. Habetis ducem memorem vestri, oblitum sui,

Quint. Tu primò docuisti filium sibi non parcere.

II.

Reperitur interdum reciprocum pronomen positum pro demonstrativo Is, Ipse.

Cic. Non enim à te emit sed prius quam tu suum sibi venderes, ipse possedit. Sen. Multum sibi dederis etiamsi nihil dederis præter exemplum.

Quod Budæus fieri more Græcorum docet.

GRAMMAT. INSTIT.

III.

Utuntur aliquando Scriptores accedente altero verbo demonstrativis pro reciprocis.

Quant. Neque ignoravit qua manerent cum pericula ubi cum pro se ponitur. Idem. Quapropter non petit ut cum miserum putetis, nisi innocens fuerit ubi itidem enim pro se ponitur.

RECIPROCUM SUIS.

Reciproco, *Suis*, utimur, cum tertia persona transit in rem à se possessam: ut, Cicero recordatur Tironis liberti sui, indulget liberis suis, defendit suos clientes, scripsit hanc epistolam manu sua. Cic. in Verr. Aiebat multa sibi opus esse multa canibus suis II, de Orat. Si fore partus suos diligunt, qua nos in libros nostros indulgentia esse debemus.

Eccedente altero verbo: ut, Timet Pompejus ne à suis veteranis deseratur. Rogate Caesar, ut suas partes sequaris.

A P P E N D I X

Primi generis.

Utimur præterea reciproco, *Suis*, cum res possessa in possessorem transit.

Cic. Att. Ulciscuntur illum mores sui. Id. de Arus. Sua conciorisit hominens. Id. pro Sest. Hunc sui civis e civitate eiecerunt. Id. Att. Indulset illi quidem suus pater semper.

A P P E N D I X

Tertii generis.

Utimur etiam, *Suis*, cum additur alter obliquus tertiae personae, ad quem refertur possessio: ut, Percussisti eam suo gladio.

Terent. Suo sibi hunc e gladio jugulo.

PRÆ;

 PRÆPOSITIONUM
 CONSTRUCTIO.

Verba Absoluta, & Intransitiva præpositionum beneficio in casus transeunt.

Cic. de Orat. *Cum etiam tum in lecto Crassus esset, & apud eum Sulpitius lederet, Antonius autem inambularet cum Cotta in porticu, repente eò Q. Cæcilius senex cum Cajo Julio fratre venit.*

Transitiva præter proprium casum, etiam præpositiones cum suis casibus admittunt.

Cic. de Amic. *Nihil est amabilius virtute, nihil quod magis allieiat homines ad diligendum quippe cum propter virtutem, & probitatem eos etiam, quos nunquam vidimus, quodam modo diligamus.*

Verba composita sæpe casum præpositionis habent.

Cic. de fin. *Cur ipse Pythagoras, & Egyptum illustravit, & Persarum. Magos adiit? Id. ad Q. Fr. Cum subito bonus Imperator noctis urbem hostium invalisset, in senatum se non committebat.*

Et repetitâ præpositione.

Id. in Verr. *Ceteri heredes adeunt ad Verrem. Id. in Anton. In Galliam invasit Antonius, in Asiam Dolabella, in alienam uterque provinciam.*

Hanc repetitionem amant multa verba composita ex præpositionibus, *A, ab, ad, con, de, e, ex, in.* Id. de Amic. *Tu velis à me animum parum per avertas, Latum loqui ipsam putes. Id. ad Q. Fr. Abduco equidem me ab omni Reip. cura.*

GRAMMAT. INSTIT.

CASUS PRÆPOSITIONUM.

Accusativo serviunt: *Ad, apud, ante, adversus, vel adversum, cis, citra, circum, circa, circum, contra, erga, extra, intra, inter, infra, iuxta, ob, penes, per, pone, post, prope, propter, prater, secundum, supra, secus, trans, ultra, versus, usque.* Cic. in Brut. In praetulo prope Platonis statuam consedimus. Id. Att. Secundum te nihil est mihi amicitius solitudine. Id. in Verr. Erant accepta pecunia à Cajo Verratio, sic tamen, ut usque alterum R. litera constarent integra, reliqua omnes essent in litura.

V E R S U S.

Versus suo casui postponitur.

Cic. Att. *Verti me à Minturnis.* Arpinum versus. Sulp. Cic. *Ex Asia rediens, cum ab Aegina Megaram versus navigarem, coepi regiones circumcirca prospicere.*

Ablativo gaudent: *A, ab, abs, absque, cum, coram, clam, de, e, ex, pro, pra, procul, palam, sine.* Cic. Pis. *Mihi vero ipsi coram genero meo propinquo tuo qua dicere ausus es?* Id. Att. *Paulò clam iis eam vidi.* Ter. *Heaut...* Prae iracundia Menedeme non sum apud ae. Liv. *Rem creditori palam populo solvit.* Idem. *Haud procul occasu solis redeundi in castra tempus erat.*

T E N U S.

Tenus, quemadmodum, Versus, postponitur, atque ferè patrium casum desiderat, si nomen sit multitudinis.

Cic.

LIBER II.

Cic. in Arato. Et Copheus conditur antè lumborum
tenus. Cælius Cic. Rumores illi de comitiis Cuma-
rum tenus caluerunt.

Sin singulare sit nomen, ablativo gaudet.

Liv. Adonudaverat vada, ut alibi umbilico tenus
aqua esset, alibi genua vix superaret.

A, AB, ABS.

A, consonantibus præponitur.

Cic. in Ant. Antonius à fronte, à tergo, à lateribus
tenetur.

Ab, vocalibus.

Idem Att. Cura, & effice, ut ab omnibus & laude-
mur & amemur.

Et nonnullis consonantibus.

Idem pro Cluent. Ab nullo ille liberaliùs, quàm à
Cluentio tractatus est. Id. Att. Rex ab Senatu appel-
latus est.

Præcipuè, l, r, & j: ut, Ab legatis, ab Romanis, ab
Iove.

Abs T, & interdum, Q.

Terent. And. O Davelitane contemner abs te.

Id. Adelph. Abs quovis homine beneficium accipere
gratum est.

IN, SUB, SUPER.

In, sub, super, modò accusativum, modò ablati-
vum pro varia significatione postulant.

In, cum verbis motus, accusativum amat.

Cic. in Cat. Egredere ex urbe Catilina, in exilium
proficiscere.

Item pro erga, contra, ad, pro, per: Ut, Brutus
fuit pius in patriam, crudelis in liberos. Olera, & pi-
scicæ.

GRAMMAT. INSTIT.

seculos minutos fero obolo in coenam. Commodavi tibi librum in horam, diem, mensem, annum. Cic. in Cat. Crescit in dies singulos hostium numerus.

Cum verò quies, aut aliquid fieri in loco significatur, ablativo gaudet; ut, Sum in templo, deambule in foro.

Id. ad Att. In hac solitudine careo omnium colloquio.

Et cum positur pro inter.

Cic. de Amic. Hoc primum sentio, nisi in bonis amicitiam esse non posse.

SUB.

Sub ferè accusandi casum postulat pro circiter, per, paulò, antè, denique cum tempus adsignificatur, ut,

Sub vesperum sub noctem, sub lucis ortum, sub idem tempus haec gesta sunt. Cæsar. Pompejus sub noctem naves solvit. Liv. Sub equestris finem certaminis, coerta est peditum pugna.

Item pro post.

Cic. Planc. Sub eas literas statim recitatae sunt tuae. Et cum verbis motus.

Ut, Clodius se sub scalas tabernæ librario conjecit. Nix sub aspectum, & tactum cadit.

Cum verbis quietis ablativum petit.

Uti, Confedimus sub umbra platani. Sub nomine pacis bellum latet.

SUPER.

Super accusativo servit cum præpositioni subter contraria est, maxime cum motus significatur: ut,

Sedulo

L I B E R 11.

Sedeo super saxum. Tegula cecidit super caput

Item cum significat inter: ut.

Super coenam occisus est.

Præter.

Super cætera scelera hoc etiam facinus commisisti.

Ultra.

Erant super mille Imperatores imperante Augusto.

Ablativo adjungitur, cum pro De, ponitur.

Cic. Att. Hac super re scribam ad te Rhogio.

Et interdum cum verbo quietis, maximè apud Poëtas.

Virg. Ecl. 1. Hic tamen hac mecum poteris requiescere nocte fronde super viridi.

S U B T E R.

Subter, fermè accusandi casum poscit, sive quietis, sive motûs verbis adjungatur.

Cic. Tusc. Plato iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locavit.

P R Æ P O S I T I O V E R S A I N

Adverbium.

Præpositio cum casu privatur, in adverbium migrat.

Cic. Att. Tu adventare, ac propè adesse jam debes.

Id. pro Flacco. Multis post annis pecunia recuperata est. Id. de nat. Deor. Sensibus & animo ea, quæ extrâ sunt, percipimus.

P R Æ P O S I T I O N E S A L I I S P R Æ P O S I T I O N I B U S P R Æ P O S I T A E.

Præpositionibus præpositæ.

Præpositiones nonnunquam aliis præpositionibus præponuntur.

Cic. Att. Ibi esse volo usq; ad pridie Calendas Majas.

F 5

Idem

GRAMMAT. INSTIT.

Idem ad eundem. De *Q* Fratre nuntii nobis tristes, nec varii venerunt ex ante diem Nonas Junias usque ad pridie Calendas Septembr.

Usque tamen ferè alteram præpositionem desiderat.

Idem in Verr. Maximus in laudibus usque ad summam senectutem summa cum gloria vixit. Teren. in Eunuch. Ex Æthiopia est usque ad hæc.

Cic. de nat. Deor. Usque à Thalete enumerasti sententias Philosophorum.

Nisi præponatur nominibus oppidorum.

Cic. in Verr. Sacerdotes usque Ennam profecti sunt. Ter. in Ad. lph. Miletum usque obsecro?

C O N S T R U C T I O
A D V E R B I I.

N O M I N A T I V U S P O S T
Adverbium.

EN, *Ecce*, nominandi, seu accusandi casum admittunt.

Cic. pro Dejo. En, crimen, en causa. Plaut. Amph. Entectum, en tegulas, en obductas fores. Cic. in Verr. Ecce nova turba atque rixa. Id. de Fin. Ecce miserum hominem, si dolor summum malum est.

A P P E N D I C E S
Tertii generis.

Apponitur & Dativus *Tibi*, non sine lepore: Cic. Cum hac maxime scriberem; ecce tibi sebosus.

G E N I T I V U S P O S T
Adverbium.

Satis,

LIBER II.

Satis, abundè, affatim, parùm, instar, partim, ergò
pro causa, genitivum casum postulant.

Ter. Phorm. *Satis jam verborum est.* Cic. de cla.
Plato mihi unus instar est omnium. Liv. *Victoriæ*
navalis ergo, in unum diem supplicatio decreta est.

ADVERBIA SUPERLATIVA.

Item, adverbia Superlativa à nominibus orta.
Cic. de cla. *Maximè omnium nobilium Græcis litte-*
ris studuit. Id. Ibid. *Sepissime audio illum omnium*
ferè Oratorum latinè loqui elegantissimè.

ADVERBIA LOCI.

Ubi, ubinam, ubicunque, ubivis, quovis, quoquo,
nusquam, genitivos Terrarum, Gentium, eleganter
admittunt.

Cic. Att. *Quid ageres, ubi terrarum esses, ne suspicā-*
bar quidem, Ter. Adelp. *Fratrem nusquam inve-*
nio gentium.

Dicitur & *Longè gentium.*

Cic. Att. *Tu longè gentium abes.*

Huc spectant Adverbia: *Eò Huc.*

Liv. *Eò consuetudinis adducta res erat, ut quotun-*
que noctis tempore sibilo dedisset signum, porta aperi-
retur. Senec. *Eò scelerum perventum est, ut parri-*
cida pater adsit. Curt. *Huc enim malorum ventum*
est, ut verba mea eodem tempore & Alexandro excu-
sem & Antiphani.

PRIDIE ET POSTRIDIE.

Pridie, & Postridie & genitivum & accusativum
casum petunt.

Cic.

GRAMMAT. INSTIT.

Cic. Att. Pridie ejus diei venit, Id. Appio. Pridie Nonas Junii cum essem Brundisii &c. Cæsar. Postrie ejus diei. Cæsar presidio utriusque castris, quod satis esse visum est, reliquit. Cic. Att. Postridie ludos Apollinaris.

DATIVUS POST ADVERBIUM.

Quædam dandi casum petunt more eorum, unde deducuntur; ut, *Congruenter, convenienterque natura vivere; dicere convenienter rationi. Obviam alicui ire, procedere prodire.* Nam *congruens, conveniens, obvius* dativo gaudent.

Cic. de Finib. *Non quæro, quid dicat, sed quid convenienter rationi possit, & sententia sua dicere.* Id. Cæsar ex Hispania redenti obviam longissime processisti. Plin. *Platoni sapientia antistiti Dionisius vittatam navem misit obviam.*

ACCUSATIVUS POST ADVERBIUM.

Propius, proximè, accusandi casum exigunt. Cic. epist. ad Oct. *Cur castra longius adversariorum castris, & propius urbem moventur?* Id. in M. Ant. *Brutus operam dat, ut cum suis copiis quam proximè Italiam sit.*

Abhinc.

Abhinc, verbis præteriti temporis junctum, Accusativum, seu Ablativum postulat.

Cic. in Ver. *Horum pater abhinc duos & viginti annos.*

LIBER II.

annos est mortuus. Idem pro Quint. Quo tempore?
abhinc annis quindecim.

ABLATIVUS POST
Adverbium.

Comparativa ablativo gaudent.

Cic. 2. de Invent. Lacryma nil citius arefcit. Id. ad
Curio. Nemo est, qui tibi sapientius suadere possit
te ipso. Ter. Hecyr. Dies triginta, aut plus eo, in
navi fui. Id. Heaut. Annos sexaginta natus es, aut
plus eo, ut conjicio. Plin. Minus quinquennio est,
quod prodire, que vocant laurea, non ingrata ama-
ritudinis.

A P P E N D I X
Tertii generis.

Plus, amplius, minus, modò ablativum habent, ut do-
cent allata exempla.

Modò sine casu ponuntur, sed subauditur conjunctio
Quàm.

Ter. Homini misero plus quingentos colaphos infre-
git.

Cæsar. In eo pralio non amplius ducenos milites dese-
deravit.

Videntur nominandi casus cum his adverbis jungi,
cum à verbis pendeant.

Cæsar. Eo die milites sunt minus septingenti desiderati.

Idem. Naves amplius octingentæ uno crant vise com-
pere.

AD

GRAMMAT. INSTIT.

ADVERBIA LOCI.

Adverbia quibus interrogamus sunt hæc: *Ubi, unde, quò, quorsum,*

Hic, istic, illic, &c.

Ad interrogationem *Ubi*, redduntur hæc: *Hic, istic, illic, ibi, inibi, ibidem, alibi, alicubi, ubique, utrobique, ubilibet, ubivis, ubicunque, passim, vulgò, intus, foris, nusquam, longè, peregrè.*

Item, *suprà, subter, infrà, antè, post, extra, cùm* sunt adverbia.

Cic. ad Torquatum. *Nemo est, quin ubivis, quàm ibi, ubi est, esse malit.*

Hinc & istinc &c.

Ad *Unde* redduntur hæc: *Hinc, istinc, illinc, inde, indidem, aliunde, undelibet, undevis, undique, undecunque, undequaque, alicunde, utrimque, eminentius, cominus, superne, inferne, peregre, intus, foris.* Terent. Heaut. *Vide, ne quò hic cabeas longius.*

Huc, istuc, &c.

Ad *Quo* redduntur hæc: *Huc, illuc, istuc, eò, eòdem, illò, aliquò, aliò, neutro, utroque, quoquo, quocunque, quovis, quolibet, intro, foras, peregrè, longè, nusquam.*

Terent. Hec. *Abi Parmeno intro, ac me venisse nuntia.*

Hac, istac, &c.

Ad *Quà*, redduntur hæc: *Hac, istac, illac, aliquà, qualibet, quacunque.*

Ter. Eunuch. *Plenus sum rimarum: Hac, illac, perfluo.*

Hor.

LIBER II.

Horsum, istorsum, &c.

Ad *Quorsum*, id est, quem locum versus, redduntur hæc: *Horsum, istorsum, illorsum, aliorsum, deorsum, sursum, dextrorsum, sinistrorsum, levorsum, prorsum, rursum, inorsum, vel introrsus, retrorsum, vel retrorsus, quoqueversum, vel quequo-versus.*

Ter. Phorm. *Horsum pergunt. Idem Eunuch. Sex ego te totos Parmeno hos menses quietum reddam, ne sursum, deorsum cursites.*

Ut pro postquam, Quomodo.

Ut pro postquam, indicativum petit.

Cic. Att. *Ut ab urbe discessi nullum pratermissi diem, quin aliquid ad te literatum darem.*

Item pro *Quomodo*, cum quadam admiratione. Idem ad eundem. *Cneus noster è rem miseram, & incredibilem, ut totus jacet? Ter. Eunuch. Ut falsus est animi.*

U T

Post has voces: *Adeo, ita, sic, tam, talis, tantus, tot*, ferè nunquam ponitur *Quod*, sed *Ut* cum sub-
iunctivo.

Cic. pro Rab. *Adeo ne hospes huiusce urbis, adeo ne ignarus es disciplina, consuetudinisque nostræ ut hæc nescias? Id. i. Tusc. non sum ita hebes, ut ista dicam.*

A N T E Q U A M.

Antequam, tum indicativis, tum conjunctivis jungitur.

Terent. Andr. *Experiri omnia certum est, ante quam*

GRAMMAT. INSTIT.

quam pereo. Cic. pro Mar. Antequam pro Murena dicere instituo, pro me ipso pauca dicam. Id. in M. Anton. Antequam de Rep. P. C. dicam ea, qua dicenda hoc tempore arbitror: exponam vobis breviter consilium & profectisnis, & reversionis mea.

Priusquam.

Priusquam, isdem modis gaudet.

Cic. in Ant. Priusquam de Rep. dicere incipio, pauca querar de besterna M. Antonii injuria. Id. pro Milo. Praclarè vixero, si quid mihi ascideris, priusquam hoc tantum mali videro. Salust. Priusquam incipias, consilio: & ubi consuleris, maturè facto opus est.

Nè, vetandi.

Nè, subjunctivam petit, cum aliquid prohibemus. Ter. Eunuch. Nè post conferas culpam in me. Liv. Ne tot annorum felicitatem in unius hora derideris discrimen.

Petit & imperativum, maxime apud Poetas: plaut. Persa. Abi, nè jura, satis credo. Virg. Nè fuge hospitium, neve ignorate Latines.

Næ.

Næ, hoc est, profecto, pronomibus præpositum, indicativam, vel conjunctivam petit. Ter. Adolph. Næ ego homo sum infelix. Cic. in Anton. Næ tu si id fecisses melius fama tua consulisses. Id. Tusc. Næ ille vir sapiens latius ex his tenebris in lucem illam excesserit.

Pe

LIBER II.

Per, Perquam, &c.

Per, perquam, sanè, valde oppidò, imprimis, cumprimis, apprimè, admodum vehementer, & alia id genus fe: è positivis gaudent.

Cic. de Finib. Hac quidem est perfacilis, & perexpedita defenso. Id. de Orat. Quod mihi quidem perquam puerile videri solet. Id. ad Terent. Sin ad nos pertinerent, servirent, praterquam oppido pauci. Id. in Verr. Philodamus erat imprimis inter suos copiosus. Id. in eundem. C. Mustius homo cumprimis honestus.

Quàm affectibus serviens.

Quàm, cùm admirationi, commiserationi, acque interrogationi cum admiratione permistæ servit, positivis jungitur: ut. Quàm multi avaritia student! Heu quàm fallaces sunt hominum spes, quàm inanes cogitationes!

Cic. de Amic. Quàm multa, qua nostra causa nunquam faceremus, facimus causa amicorum. Quintil. Quàm multa, imò pœne omnia tradit Varro.

Quàm, pro Quantum.

Quàm pro Quantum, positivis præponitur. Cic. Trebatio. Quàm sine morosi qui amant, vel ex hoc intelligi potest, Quàm gratum hoc minus fore patri tuo arbitraris? Nescis quàm sine stulti, qui suis cupiditatibus servant.

E X C E P T I O.

Quàm, pro Quantum, cùm verbo possum junctum, superlativis adjungitur.

Cic. Cat. Quàm potui maximis itineribus ad Ambrunus exercitum duxi.

G

Idem

GRAMMAT. INSTIT.

dem de nat. Deor. *Aves nidos construunt, eosque
quàm possunt mollissimè substernunt.*

Quàm ut.

*Quàm ut, eleganter comparativa sequitur. Cic.
de orat. Hoc altius est, quàm ut nos humili strati sus-
picere possimus.*

Quàm pro valde.

*Quàm pro valde, superlativis elegantissimè ad-
jungitur.*

*Cic. Valer. Vehementer te rogo ut cures, ut ex hac
commendatione mihi Cuspius quàm maximas,
quamprimum, quàm saepissime gratias agat.*

*Tam & quàm, positiva frequentissimè superla-
tiva rariùs, comparativa rarissimè copulant.*

*Cic. de orat Nemo orator tam multa, ne in Græco
quidem otio scripsit, quàm multa sunt nostra Salust.
Quam quisque pessimè fecit, tam maxime tutus est.
Ter. Heaut. Namque adolescens quàm minima in
spe situs erit, tam facillimè patris pacem in leges con-
ficeret suas. Cic. pro Dejot. Per dexteram te istam
oro, quam Regi Dejotaro hospes hospiti porrexisti:
istam, inquam, dexteram, non tam in bellis, & in pra-
liis, quàm in promissis, & fide firmiorem.*

*Ponitur interdum, Tam, separatim cum super-
lativo.*

*Cic. in Ant. nondum erat vestris tam gravissimis,
tâ nque multis iudiciis, ignominisq, confisus.*

A D.

LIBER II.

ADVERBIA IN UM.

Adverbia in Um, positivis gaudent: ut *parum*, *multum*, *nimum*, *tantum*, *quantum*, *aliquantum*.

Cic. Att. *Parum firma sunt, qua de fratre meo scribis*, Idem in Rull. *Sacer huius vir multum bonus est*. Id. de Fin. *In rebus apertissimis nimum longi sumus*.

ADVERBIA O. FINITA.

Paulo, *nimo*, *aliquanto*, *tanto*, *eo*, *quo*, *multo*, *hoc* pro *tanto*, comparativo adherent.

Cic. de Offic. *Quanto superiores sumus, tanto nos submissius geramus*. Cic. de Amic. *Nec vero corpori solum subveniendum est, sed etiam menti, atque animo multo magis*. Planc. Cic. *Certe hoc majus habes testimonium amoris mei, quod maturius tibi, quam ceteris consilia mea volui esse nota* Lucejus Cic. *Ego valeo sicut soleo, paulo etiam deterius quam soleo*.

A P P E N D I X

Primi generis.

Multo etiam superlativis additur.

Cic. in Verr. *Cum omnis arrogantia odiosa est, tum illa ingenii atque eloquentia multo molestissima*.

Item, *Longe* pro *valde*.

Cic. in Brut. *Longe post natos homines improbissimus C. Servilius, sed peracutus, &c.*

Facile (cum sine dubio, sine controversia significat) superlativis gaudet, aut illis, quae eorum vim habent.

G 2

Cic.

GRAMMAT. INSTIT.

Cic. pro Rabir. Posth. *Virum unum totius Graeciae facile doctissimum Platonem in maximis periculis infansq; versatum esse accepimus.* Id. pro Sext. *Non solum sui municipii, verum etiam eius vicinitatis facile primus.* Id. pro Clu. *Regionis illius & vicinitatis virtute, existimatione, nobilitate, facile princeps.* Quid. *In effectibus verò cum omnibus miris, tum in iis, qui miseratione constant, facile praecipuus.*

INTERJECTIONIS
CONSTRUCTIO.

O.

O Tribus casibus adjungitur: Nominandi.
Ter. Phor. *O vir fortis, atque amicus.*
Accusandi.

Cic. Terent. *O me perditum, o me afflictum.*
Vocandi.

Ter. And. *O Dave, utane contemnor abs te?*

Heu, pro

Heu, & pro, modò nominandi, vel potius vocandi casum postulant.

Virg. *Heu pietas, heu prisca fides.* Liv. *Tantum (pro dolor) degeneravimus à parentibus nostris.*
Modò accusandi.

Cic. in M. Ant. *Heu me miserum! cur Senatum cogor, quem semper laudavi, reprehendere?* Id. in Verr. *Pro! Deum, hominumq; fidem,*

Hei,

LIBER II.

Hei, Ve.

Heu, Ve, dativo gaudent.

Tetent Heaut. Hei misero mihi. Idem. Andr. Ve
Misero mihi.

A P P E N D I X

Primi generis.

Hei interdum vocativo additur.

Plaut. Hei Magadore, haud decorum facinus tuis
factis facis.

C O N J U N C T I O N I S

Constructio.

C O N J U N C T I O N E S copulativæ, & disjunctivæ, cum
ad idem verbum referuntur, similes casus con-
nectunt.

Cic. In Ant. *Quis non doleat interitum talis viri &
civis?* Salust. *Divitiarum, & formæ gloria fluxa,
atque fragilis est.* Cic. de Senect. *Quid de pratorum
viriditate, aut arborum ordinibus, aut vinearum,
olivetorumq; specie dicam?*

Quàm, Nisi, An, Præterquam.

*Quàm, Nisi, An, Præterquam, eisdem itidem
casus copulant.*

Cic. Att. *An existimas ab ullo malle me legi, pro-
batiq; quàm à te?* Id pro Sest. *Quem unquam Sena-
tus civem nisi me, nationibus exteris commendavit?*
Id. de Orat. *Refert etiam qui audiant, Senatus, an
populus, an iudices.* Id. in Cat. *Pro tantis rebus nul-
lum à vobis præmium postulo, præterquam hujus
diei memoriam sempiternam.*

G 3

EX

GRAMMAT. INSTIT.

EXCEPTIO.

Aliquando huic constructioni certa dictionum proprietates obstat: ut, *Fui Romæ, & Athenis. Aut Brundusii, aut Salmone moruus est. Emistine librum cepisse, an minoris? Malim Panormi, quam Syraculis esse.*

Etsi, Tametsi, Quanquam.

Etsi, Tametsi, Quanquam, in principio statim sententiarum indicativum postulant.

Cic. pro Mil. *Etsi vereor iudices, &c.* Id. Lent. *Tametsi nihil mihi fuit optatius.* Id. Planc. *Quanquam gratiarum actionem à te non desiderabam.*

Alibi etiam subiectivum admittunt.

Quint. *Cedi verò discentes, quanquam receptum sit, & Chrysippus non improbet, minimè velim.*

Etiamsi, Quamvis, Licet, Ut, pro *Quamvis*,

Etiamsi, Quamvis, Licet, Ut, pro *Quamvis*, subiectivo gaudent.

Cic. de Amic. *Omnia breviter tolerabilia esse debent, etiamsi maxima sint.* Id. in Ant. *Homines quamvis in rebus turbidis sint, tamen si homines sunt, interdum animis relaxantur.* Id. post redit. in Sen. *Tantus vester consensus de salute mea fuit, ut, licet corpus abesset meum, dignitas in patriam revertisset.* Id. pro Quint. *Ut summa haberem cetera, temporis quidem certò vix satis habui.*

Ne

LIBER II.

Ne causalis.

Ne causalis conjunctivum amat.

Ter. And. *Hei vereor ne quid Andria apportet mali.*

Id. Eunuch. . . *Nunc metuo fratrem ne intus sit.*

Id. And. . . *Tum autem hoc timeo ne se deserat.*

Ut pro Ne.

Ut, post verba *Vereor, timeo, metuo*, eleganter ponitur pro Ne.

Ter. Phor. *Ac vereor ut placari possit.* Cic. de Or.

Sed illa duo Crasse vereor, ut tibi possim consedere.

Id. ad Ter. *Omnes labores te excipere video, timeo ut sustineas.* Ter. And. *Peris morbo ut substat hospes.*

Ne non, pro Ne.

Post eadem verba, *Ne non*, etiam pro Ne ponitur.

Cic. Att. *Si manes, vereor ne exercitum firmum habere non possis.* Ad eundem. *Timeo ne non impetrem.*

Id. pro Milone. *Cur igitur hos manserunt? metuebat scilicet ne indicaretur: ne dolorem perferre non posset.*

A P P E N D I X

Primi generis,

Si tertiam addideris negationem, te omni metu liberum significabis.

Idem in Verr. *Non vereor, ne hoc officium meum Servilio non probem.* Hoc est: *Non dubito, quin hoc officium meum Pub. Serv. sim probaturus.*

GRAMMAT. INSTIT.

Ut ne, pro Ne.

Ut ne, per venustè ponitur pro Ne.

Cic. in Verr. *Impetrant, ut ne jurent.* Id. ad Q. Fr. *Opera datur, ut iudicia ne fiant.* Id. Brut. *Ut ne quid meorum tibi esset ignotum, animadvertite operam dare.*

Ni, Nisi, Si.

Ni, Nisi, Si, tum indicativum, tum conjunctivum amant.

Ter. And. *Mirum ni domi est.* Id. Phorm. *Ni nossem causam, crederem vera hunc loqui.* Cic. in Verr. *Ni restitissent statuas, vehementer his minatur.*

Nisi.

Idem de Amic. *Ortum quidem amicitie videtis, nisi quid adhuc fortè vultis.* Ibid. *Nisi immortalitatem optare vellet, quid non est adeptus, quod homini fas esset optare?*

Si.

Ter. And. *Si illum relinquo ejus vita timeo, si optulor, hujus minas.* Ibid. *Si id facis, hodie postremum me vides.* Cic. Att. *Si hortos inspexeris, dederis mihi quod ad te scribam: si minus, scribam tamen aliquid.* Id. ad eundem. *Expeditus facito ut sis, si in clamare, ut accurras.*

Quòd causalis.

Quòd cum causam ac rationem reddit, tam Indicativo, quam conjunctivo gaudet.

Cic. ad Att. *Fecisti mihi pergratum, quòd Serapionis librum ad me misisti.* Id. ad eundem. *Utinam illum*

LIBER II.

illum diem videam, cum tibi gratias agam quod me vivere coëgisti. Ad eundem. Admiratus sum, quod ad me tua manu scripsisses. Id. de Div. Verus autem illud Catonis admodum scitum est, qui mirari se agebat, quod non rideret aruspex, aruspicem cum videret.

A P P E N D I X

Primi generis.

Verbum, Videor, conjunctionem Quod refugit. Ne ergo dixeris: Videtur mihi quod sum doctus, quod es doctus, quod ille est vir doctus. Sed: videor mihi esse doctus, videris mihi esse doctus, ille sibi videtur esse vir doctus.

Et numero multitudinis eodem modo.

Videmur nobis esse docti, videmini vobis esse docti, illi videntur sibi esse viri docti.

Cic. Att. Amens mihi tui esse videor. Id. ad eundem. Relegatus mihi videor, posteaquam in Feroniano sum. Id. in M. Ant. Nescio quid turbarus mihi esse videris. Ter. And. Subtristis vultus est esse aliquantulum mihi. Cic. Att. Sol. excidisse mihi è mundo videtur.

Liv. Ne tibi P. Corneli cum ex alio africam conspexeris, ludus & jocus fuisse Hispaniæ tua videbuntur.

Quia.

Quia pro Quod, utrumque modum admittit Cic. de Amic. Recordatione nostræ amicitie sic fruor ut beatè vixisse videar, quia cum Scipione vixerim. Id. de Finib. Neque quisquam est, qui dolorem ipsum, quia dolor sit, amet. Id. in Verr. Quarta

GRAMMAT. INSTIT.

autem est *urbs*: quæ quia postrema edificata est *Neapolis* nominatur.

Aliæ præterea sunt particulae, quarum usum, usus ipse, optimus Magister, te sine tædio progrediente tempore docebit.

DE FIGURATA CONSTRUCTIONE.

O Ratio tres virtutes habere debet, ut *Emendata*, ut *Dilucida*, ut *Ornata* sit: quibus virtutibus totidem vitia contraria sunt. Nam *Emendatæ Barbaræ*, *Dilucidæ obscuræ*, *Ornatæ inornatæ* adversatur.

BARBARÆ ORATIONIS Vitia.

Duo sunt vitia, quibus oratio barbara atque rustica efficitur, *Solæcismus* & *Barbarismus*: quæ, qui purè, ac emendatè loqui volet, omni contentione, velis, ut ita dicam, remissè fugiet.

QUID SIT SOLOECISMUS Et quot modis fiat.

Solæcismus ; constructionis atque emendatæ orationis, de qua hætenus egimus, hostis

LIBER II.

hostis infestissimus, est vitiosa partium orationis compositio.

Is fit quatuor modis: *Adiectione*, cum aliquid orationi contra præcepta Grammaticæ adicitur; ut,

Scribo cum calamo, ludo cum pila.

Detractione, cum aliquid eodem modo detrahatur: ut,

Eo forum, Redeo agro. Ne hoc fecit, pro Ne hoc quidem fecit. Redeo ab agro. Eo ad forum.

Transmutatione, cum partium orationis ordo turbatur; ut,

Quoque ego, Enim hoc voluit, Autem non habuit.

Immutatione, cum pars una orationis pro alia ponitur: ut,

Senti grave ferunt res adversas.

Grave pro graviter, nomen pro adverbio.

Fiunt Solæcismi etiam per cæteras orationis partes. Item per ea quæ cognata sunt, id est ejusdem generis, ac partis: ut, *Eo intus. Sum intro. Quid huc agis: Quando hic venisti? Scripsitne Cicero hanc orationem, aut Hortensius? Aut pro An. Non feceris cuiquam injuriam. Non pro Ne. Eo apud forum.*

Denique fiunt & per ea, quæ partibus orationis accidunt.

Per genera: ut

Sapientes lato fronte res adversas ferunt.

Per casus: ut,

Quo is? Romæ. Venio Brundisii.

Per

GRAMMAT. INSTIT.

Per numeros.

Si unum ad te vocans, dicas: *Venite.*

Per personas: si quempiam honoris causa ita alij loquaris.

Sedeat, accedat: pro *Sede, accede.*

Per modos ut,

Peto à te, ut mihi opem fers,

Per genera verborum: ut,

Mox redeam, pro *redibo:* ponitur enim activum pro neutro.

A P P E N D I X

Fuerunt, ut ait Quintil. qui adjectionis vitium *Pleonasmus: Detractionis, Eclipsin: Transmutationis, Anastrophem* appellarint, negantes hæc vitia species esse Solæcismi.

QUID SIT FIGURATA.

Constructio.

Cùm apud viros doctos, & qui purè loquendi laude floruerunt, aliquid legerimus, quod Grammaticarum legibus repugnare videatur, non continuò existimabimus eos Solæcismum fecisse: cùm ipsorum auctoritate, testimoniisque soleant Grammatici ipsi sua præcepta confirmare. Nam sunt quædam, quæ faciem quidem Solæcismi habent, vitiosa tamen non sunt. Hoc novum loquendi genus, Figura verborum, aut sermonis, aut orationis,

LIBER II.

tionis, sive ut Græci loquuntur, *σχῆμα λέξεως*, Schema, lexeos, appellatur. Et eam Figura nova loquendi ratio à trito & vulgari sermone remota, quæ ferè ratione aliqua nititur.

E N A L L A G E.

Enallage figura est, cum pars una orationis pro alia ponitur.

Cic. Att. *Quàm turpis est assentatio, cum vivere ipsum turpe sit nobis.* Id. ad eundem. *Philotimus non modò nullus venit, sed ne per literas quidem, aut per nuntium certiozem facit me.* Ter. And. *Ita factò opus est.*

Sunt & alia nomina, quæ pro adverbis ponuntur, ut *recens, sublimè, frequens.*

Suet. *Inde Romam recens conditam cum magna clientum caterua commigravit.* Cic. *Eaq̃, scuta quæ fuerant sublimè fixa, sunt humi inventa.* Id. *Venio in senatum frequens.*

Sic torvum, horrendum, & alia id genus apud Poëtas.

Nomen interdum loco interjectionis indignantis ponitur.

Cic. *Qua (malum) fuit ista amentia?*

Contrà adverbium aliquando partes nominis agit.

Plaut. *Bene sit tibi.* Cic. *Malè sit Antonio, si quidem Bistrorsis molestus est.*

Verbum, loco interjectionis blandientis.

Cicero

GRAMMAT. INSTIT.

Cicer. Amabote, *incumbe in eam rem, & ad me scribe.*

Fit etiam Enallage per attributa partium orationis.

Per casus:

Cic. pro Sext. Rosc. Duo sunt Titi Roscii, quorum alteri Capitonii est cognomen.

Per numeros:

Plin. In Africa magna pars ferarum astate non bibunt inopia imbrum.

Per modos:

Ter. And. Si te a quo animo ferre accipiet, negligentem feceris. Cic. ad Att. Respiraro, si te videro.

Per tempora:

Id. in Verr. Unum ostende in tabulis aut tuis aut patris tui emptum esse; vicisti.

Genus genere permutatur.

Plin. Nube gravida candicante, quod vocant tempestatem albam, grando imminebit, pro Quam.

Reperitur & in personis hæc permutatio, sed rarius.

Ter. Si quis me quæret rufus. Da. Prestò est, desine. Pro prestò sum.

Permutantur denique verborum genera. Virgil. *Pictis bellantur Amazones armis, Bellantur pro bellant.*

ECLIPSIS.

Eclipsis figura est cum id, quod in oratione deest, foris omnino petendum est.

Cic.

LIBER II.

Cic. ad Att. Ego si Tiro ad me, cogito in Tusculanum.

Cic. in Verr. Ridere corviva, calumniari ipse Apronius.

Idem Att. Quid mihi auctor es? Advolone, an maneo?

Id. pro Blanco. Pro uno filio duo patres deprecamur.

A P P E N D I X

Primi generis.

Hæc figura latissimè patet, & ferè per omnes orationis partes manat. Nam desideratur interdum nomen. Cic. Statua, que ad Opus per te posita, in excelso est. Ubi accusativus edem, vel templum deest.

Item accusativus viam, aut iter.

Idem. Nos in castra properabamus, que aberant bidui.

Item accusativus Navem.

Cic. Tit. Nos ea die cœnati solvimus.

Hic accusativus interdum etiam adhibetur.

Cæsar. Pompejus sub noctem naves solvit.

In illis, decies sestertium, centies sestertium, & id genus cæteris, ad implendam orationem desideratur (centena millia) Nam antiqui decies centena millia sestertium, centies centena millia

GRAMMAT. INSTIT.

millia sestertiūm dicebant: postea usus obtinuit, ut compendiosè decies sestertiūm, centies sestertiūm dicerent. Nonnulli Scriptores, maximè Poëtæ, compendiosius loquentes decies, vicies, centies tantūm dicunt. Mart.

Ducenties accipit, Et tamen vivit.

Desideratur non rarò relativum, *Qui quæ, quod:* ut,

Virg. *Urbs antiqua fuit, Tirii tenuere coloni. Ubi deest accusativus Quam.* Aliquando & desideratur infinitivum *Esse.*

Ter. *Nonne prius communicatum oportuit?*

Idem. *Interemptam oportuit.*

In his item. *Factum volo: nollem datum: egone te visum, aut auditum velim?* Et cæteris ejusdem generis, quæ crebrò apud Terentium, aliòsque Auctores reperiuntur, videtur idem infinitū desiderari.

Participium, *scriptus* eleganter taceretur.

Cic. *Hoc inter cœnam Tironi dictavi, ne mirere alia manu esse.*

Idem. *Tua manu erant epistola.*

Desideratur conjunctio, *Etiam*, non rarò.

Cic. *Video non modò cæteros: sed te ipsum totidem verbis edixisse.*

Idem. *Manlium non solum ignobilem, verum sine virtute, sine ingenio.*

Z E U G M A.

Zeu^gma figura est, cum id quod in Oratione desideratur, è proximo assumitur, manente eodem genere, numero, casu, cæterisque attributis.

Cic.

LIBER II.

Cic. in ult. Parad. Nulla possessio, nulla vis auri plus
vis, quam virtus aestimanda est. Idem pro C. Rabirio.
Virtus, & honestas, & pudor, cum Consulibus esse
cogebat.

A P P E N D I X Tertii generis.

Si id, quod assumitur ad Orationem implendam, pri-
mum est, Protozeugma dicitur.

Cic. Egredere Pater, & filius, ut tibi sponderem.

Si medium, Mesozeugma: Author ad Her. Forma di-
gnitas aut morbo deflorescit, aut vetustate.

Si postremum, Hypozeugma. Cic. Mihi & res, & con-
ditio placet.

S Y L L E P S I S

Syllepsis est, cum id quod in oratione deest, è proxi-
mo assumitur, mutato tamen genere, aut nu-
mero, aut casu, aut aliquo è cæteris accidentibus.
Cic. in Verrem. Risus populi, atque admiratio om-
nium facta est. Liv. Nulla expeditio, nullum equestre
prælium sine me factum est. Cic. ad Q. Fr. Ille timore,
ego risu corruui. Liv. Nemo miles Romanus magis as-
siduus in castris vestris fuit, quam ego fratresq; mei.
Idem. Pater, ego, fratresq; mei non in Asia tantum,
sed etiam procul ab domo Ætolico bello terra marique
pro vobis arma culimus.

GRAMMAT. INSTIT.

A P P E N D I C E S

Tertii generis.

Non solum fit Syllepsis per ea quæ partibus orationis accidunt, sed etiam per ipsas orationis partes, obscurius tamen; cum eadem pars orationis, ut integra sit oratio, interim repetitur, eadem quidem voce, sed diversa significatione. Just. *Provoluta deinde genibus Alexandri non mortem, sed ut Darii corpus sepelirent, dilationem mortis deprecantur.* Verbum. *Deprecantur*, priore membro significat recusare (*non mortem deprecantur, hoc est, non recusant*) posteriore verò obsecrare.

P R O L E P S I S.

Prolepsis est, cum dictio aliqua totum significans præcessit, quæ rursus in partibus intelligitur, neque explicatur: ut, *Duo Reges Romanos auxerunt, Romulus bello, Numa pace.*

Liv. *Ita duo deinceps Reges, alius alia via, ille bello, hic pace civitatem auxerunt.* Salust. *Exercitus hostium duo, unus ab urbe, alter à Gallia obstant.*

A R C H A I S M O S.

Archaismus constructio est, qua prisca vetustas potissimum usa fuit.

Ter. Eunuch. *Nescio quid profectò absente nobis curabatur est domi.* Id. ibid. *Ejiciunda est hercle hac animi mollities nimis me indulgeo.* Plaut. Milit. *Fura te non nociturum esse hominem de hac re neminem.* Cic. in Verr. *Hanc sibi rem presidio sperant futurum.*

H E L L E N I S M U S.

Hellenismus est constructio, quæ Græci sermonis leges, non Latini observat.

Luc. ad Cic. *Si solitudine delectaris, cum scribas et agas aliqua eorum, quorum consuevisti, gaudeo.*
Virg.

LIBER II.

Virg. *Montibus in nostris solus tibi ceteret Amyntas.*

Id. *Triste lupus stabulis: maturis frugibus imbres:*

Dulce satis humor: depulsis arbutus hœditis.

Idem. *Os humerisque Dea similis.*

Id. *Hec fatuus latos humeros subjectaque colla, Vesta
super, fulvig, insternor pelle leonis.*

DE BARBARISMO.

Barbarismus est dictio, aut omnino barbara: aut
Latina quidem, sed vitiosa, scripto, vel pronun-
tiatione.

Barbara omnino & peregrina: ut *Perla* pro
unione. *Aviso* pro admonere: & alia generis ejus-
dem.

Latina dictio vitiosa fit pluribus modis.

Per genera: ut *Gladiæ*, pro gladii.

Per numeros: ut, *Scopæ*, pro scopæ: *Triticæ*, pro
triticum.

Per declinationem: ut, *fames*, *famei*, pro famis:
Vasibus, pro vasis.

Per conjugationem: ut, *stavi*, pro steti: *Leges*,
pro legam: *Veneravi*, proveneratus sum.

Divisione, cum dividimus conjuncta: ut, *silvæ*,
dissolvo quatuor syllabarum, pro *syllvæ*, *dissolve*
trium.

Complexione, cum divisa conjungimus: ut *Phæ-
thon*, pro Phaëthon.

Adjunctione literæ: ut, *Reliquia*, gemino *ll* pro
simplici: *Alitum* pro alitum. *Syllabæ*: ut, *dicier*,
pro dici: *Mavors*, pro Mars. *Aspirationis*: ut, *Hin-
sidia*, cum scribendum sit sine aspiratione. *Tempo-
ris*: cum syllabæ brevi, quæ unum habet tempus,

GRAMMAT. INSTIT.

additur alterum, ut fiat longa, ut *Italia* prima longa, pro brevi.

Detractione litera: ut, *Peculi*, pro *peculii*. *Syllaba* ut, *Temere*, pro *contemere*. *Aspirationis:* ut, *Odie*, pro *hodie*. *Temporis:* cum syllabæ longæ, quæ duo habet tempora, unum detrahitur, ut fiat brevis: ut, *unius affligit*, media brevi, pro longa.

Inmutatione: cum litera una aut syllaba pro alia ponitur: ut, *Olli* pro *illi*.

Transmutatione: cum litera aut syllaba è suo loco in alienum transfertur: ut, *Interpetror* pro *interpretor*.

Fiunt denique *Barbarismi Tenore*, cum accentu alio pro alio utimur: ut si præpositiones à suis casibus separemus, easque tenore acuto, vel inflexo pronuntiemus: ut, *Ad eum, ab illo, à quibus, circum* *litera:* cum gravi accentu dissimulata distinctione, simul cum suis casibus pronuntiandæ sint, tanquam si una esset vox.

A D M O N I T I O.

Puer cum leget apud Virgilium.

Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.

Aut, Troas reliquias Danaû atque immixtis Achillei.

Aut, Alienum, pecudâq; genus sopor alius habebat.

Aut, Italiam fato profugus, Lavinâq; venit littora.

Aut, Unius ob noxam furias Ajacis Oilei?

Cum Hæc inquam & similia leget, ne putet principem Poëtarum Barbarismum fecisse: multa enim Poëtae permittuntur, quæ cæteris Scriptoribus denegantur. Neque miretur si apud M. Tulliam

LIBER II.

lium Oratorum principem. *Liberum, Sestertium;*
cognorant, norunt, aliasque id genus verborum im-
minutiones offenderit: neque enim Barbarismi
sunt Detractione: siquidem à consuetudine, certissi-
ma loquendi regula impetratum est, ut etiam ora-
toribus sic loqui liceret.

OBSCURÆ ORATIONIS VITIA.

Verba Inusitata, & à consuetudine quotidiani ser-
monis remota, obscuritatem & tenebras Oratio-
ni afferunt: ut, Si quis *Oppidò* pro *valde* dicat. *Averq;*
runcare pro *avertere*.

Eandem obscurat vitium, quod à Græcis *Acyron;*
à Latinis *Improprium* dicitur: ut, *Sperare* pro *ti-*
mere.

Virg. *Hunc ego si potui tantum sperare dolorem.*

Item ambiguitas, quæ *ambibologia* Græcè ap-
pellatur, idque vel in uno verbo, ut *Taurus* animal
sit, an mons, an signum in cælo, an nomen hominis,
an radix arboris, nisi distinctum non intelligetur.
Vel in sermone: ut, *Audivi Chremetem percussisse*
Demeam.

Obscuratur præterea oratio, cum sermoni deest,
aliquid, quo minus plenus sit, diciturque Græcè
Meosis, hoc est, *Diminutio*, At contra, cum inani
verborum turba, atque copiosa loquacitate obrui-
tur Oratio, *Perissologiam* vocant.

Impediunt denique sermo quo minus dilucidus
sit, si longa parenthesis interjiciatur, aut si verba
confusa, permistaque longius trajiciantur.

H 3

Hor,

GRAMMAT. INSTIT.

Hor. *Namque pilâ lippis inimicum & ludere erudic.*

Rectus enim ordo est. *Namque pila ludere inimicum est lippis & crudis.* Quod vitium *Synchysis*, vel *Hyperbaton obscurum*, hoc est, confusa & perturbata verborum transgressio vocatur. Si hæc vitia vitabimus, dilucida erit Oratio.

A P P E N D I X

Cum orationis structura decoris gratia variatur, neglecto simplici sermonis ordine, non vitium est, sed virtus, quæ *Hyperbaton* appellatur, id est, transgressio verborum.

C. c. pro Clu. *Animadverti iudices, omnem accusatoris orationem in duas divisam esse partes.* In duas partes divisam esse, simplex erat ordo, sed durus & incomptus.

HYPERBATI ALIQUOT SPECIES.

Hyperbati sive transgressionis aliquot sunt species. *Anastrophe* est duorum verborum ordo præposterus: ut, *Mecum, tecum, secum, nobiscum*, quibus de rebus *Anastrophe* illa, *Urbes quam statuo vestra est: Eunuchum quem dedisti nobis, quas turbas dedit!* pro, *Quam urbem statuo; Quem Eunuchum dedisti nobis*, admodum dura est.

Tmesis est, cum verbum compositum dividitur aliqua dictione interposita. Cic. ad Att. *Per mihi gratum erit, si id curaris ad me perferendum.* Id. de Senect. *Omnia memoria tenebat non domestica solum, sed etiam externa bella.*

Ejusdem generis sunt illa. *Rem verò publicam penitus amisimus. Praclarum est pro patria; Reque publica mortem oppetere.*

Paren-

LIBER II.

Parentthesis est brevis sensus sermoni, antequam absolvatur, interjectus.

Cic. in M. Ant. *O praclarum custodem ovium* (ut ajant) *lupum* Livius. *Tantum* (pro dolor) *degeneravimus à parentibus nostris.*

INORNATÆ ORATIONIS VITIA.

Cacophonon est obscœnum dictum, sive id uno verbo, sive pluribus, sive deformi literatum concursu fiat.

Tapinosis est, qua rei magnitudo vel dignitas minuitur: ut, *Si quis parricidam, hominem nequam vocet.*

Tautologia est ejusdem verbi, aut sermonis iteratio. Verbi: ut, *Nam cuius rationis ratio non extat: et rationi ratio non est fidem habere.*

Sermonis: ut, *ibant, qua poterant: qua non poterant non ibant.*

Vitanda est & nimia ejusdem literæ assiduitas: ut, *Quidquam, quisquam, cuiquam, quid convenit neget?*

Macrologia est longior, quam oportet, sermo Liv. *Legati non impetrata pace, retro domum, undè venerant, abierunt.*

Pleonasmus est vitium, cum supervacuis verbis oneratur Oratio: ut, *Ego meis oculis vidi. Satis enim est, vidi.*

Cavendum etiam diligenter est, ne consonantes asperè concurrant: ut S. ultima cum X. proxima: ut *Exercitus Xerxis.* Durior etiam fit concursus, si utraque se ipsam sequatur: ut *Ars studiorum. Rex Xerxes.*

Vitan-

GRAMMAT. INSTIT. LIB. II.

Vitandi & crebri vocalium concursus, quæ vātam & hiantem Orationem reddunt: ut, *Bacca anea amœnissima impendebant. Viro optimo obtemperasti olim.*

Illud quoque vitium est, si multæ voces ejusdem exitus in unum locum congerantur: ut, *Fientes, plorantes, lachrymantes, obtestantes.*

Et si verbi prioris ultimæ syllabæ sint primæ sequentis: ut, *O fortunatam, natam me consule Romanam.*

A P P E N D I C E S

SI quando puer apud graves Oratores aliquid offenderit, quod supervacaneum, atque otiosum videatur, ne id sine causa factum esse putet. Adduntur enim quædam interdum affirmationis gratia. Ter. Adelp. *Hisce oculis ego meos vidi. Virg. Vocemque his auribus hausi.*

Adduntur & alia, quæ aut consuetudine, aut auctoritate, aut vetustate, aut necessitate denique excusantur.

Cic. ad Att. *Ubi terrarum esses, ne suspicabar quidem.* Id. ad eund. *Longè gentium abes Ad eundem. A Brundusio nulla adhuc fama venerat.* Idem de Senectute. *Adolescentulus miles profectus sum ad Capuam.* Idem in Verrem. *Ceteri heredes adveniunt ad Verrem.* Ad Q. Fr. *Diem scito esse nullum, quo die non discam pro reo.* Idem in Verrem. *Impetrant ut me jurent.* Idem Marcell. *Frater tuus quanti me faciat, semperque fecerit, esse hominem, qui ignoret, arbitror neminem.*

F I N I S

AB: 37

Handwritten cursive script, possibly 'Hoff'

Handwritten cursive script, possibly 'Lil'

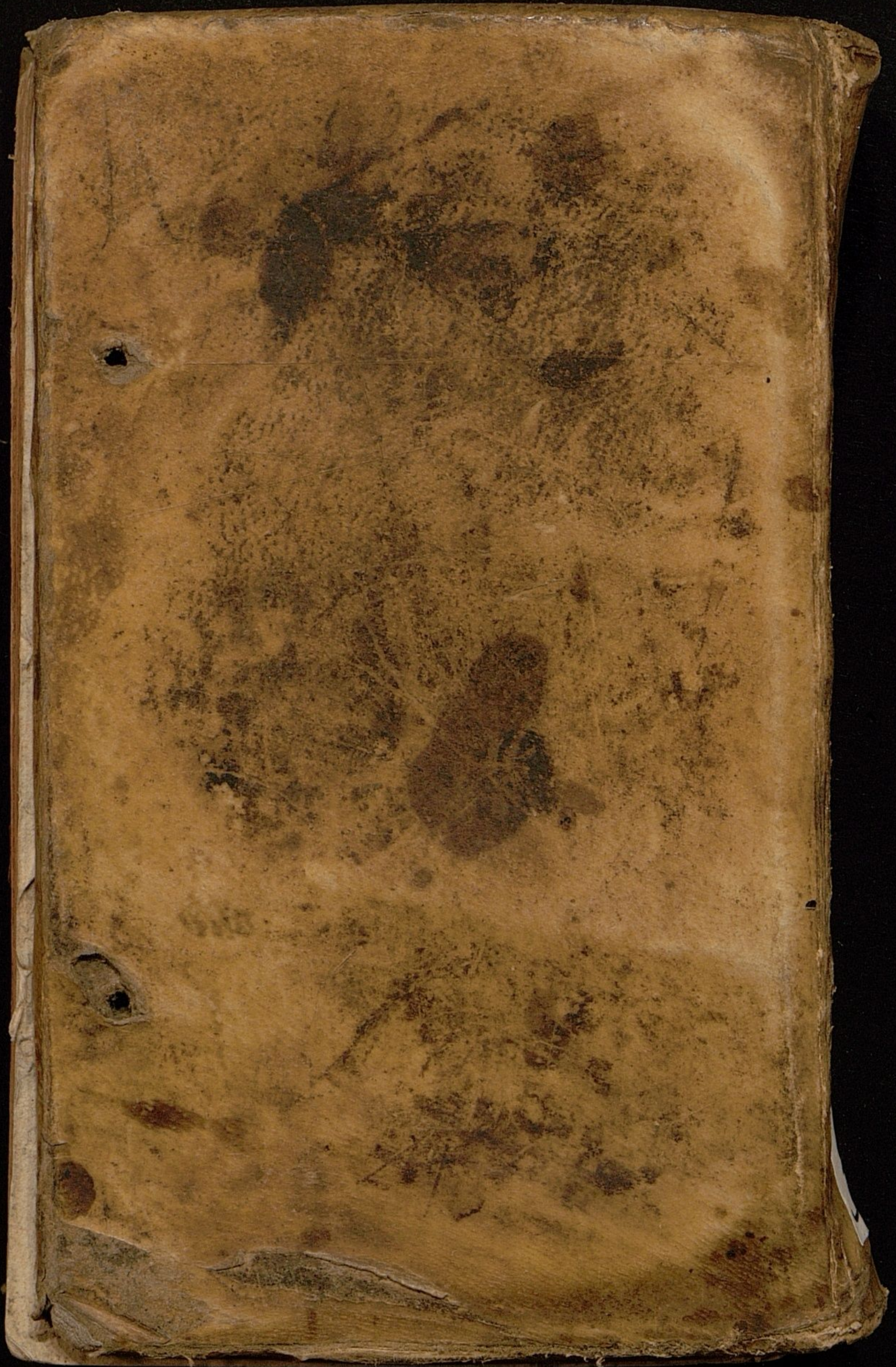
Handwritten cursive script, possibly 'V017'

Handwritten cursive script, possibly 'Lil'

Handwritten cursive script, possibly 'Lil'

ULB Halle 3
 006 567 614

EMANUELIS
ALVARI,

E SOCIETATE JESU,
DE CONSTRUCTIONE
GRAMMATICA,
LIBER SECUNDUS.

Sive

DE OCTO PARTIUM
Orationis Constructione.

SCHOLIIS AUCTORIS
Prætermisiss.

Cum Facultate Superiorum & Priv. Sac. Cas. Majest.
COLONIÆ AGRIPPINÆ,
IN OFFICINA BIRCKMANNICÆ;

B. A. L. R.